ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 2 ΜΑΡΤΙΟΥ 1891 — ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 5

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59.
Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐσωτερικοῦ δρ. 10.—Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 12.—Ρωσίας ρούβ. 5.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἕνεκεν ἀντιπαθείας. Διήγημα, ὑπὸ Α.Ν. Κυριακοῦ.
Ὁ Γυναικάνδρας, ὑπὸ Χ. Χρηστοβασίλη.
Φιλελληνικὴ Πινακοθήκη: Ἰωάννης Στούαρτ Βλάκης, ὑπὸ Γ. Δ. Κ. (Συνέχεια).
Οἱ Βλάχοι τῆς Πίνδου: Σαμμαρίνα. Ἠπειρωτικαὶ ἀναμνήσεις, ὑπὸ Κ. Δ. Κρυστάλλη. (Τέλος).
Τὸ καθῆκον, μυθιστορία ***. Μετάφρασις Α. Ἀμπάτη. (Συνέχεια).
Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. Ἐγχώρια.—Ἐξωτερικά. Ἀρχαιολογία.—Φιλολογία.—Καλλιτεχνία.
Ἐφημερίδες. Ἀνέκδοτα.—Περίεργα.—Ποικίλα.
Ἰδιαίτερα γράμματα.
Νέα βιβλία.

ΕΝΕΚΕΝ ΑΝΤΙΠΑΘΕΙΑΣ

Διήγημα

Α'

Κατ' ἀπαράβατον οἰκογενειακὸν ἔθιμον, τακτικῶς τηρούμενον ἀπὸ ἐτῶν πολλῶν, ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Βλασίου, τὴν ἑσπέραν τῆς πρώτης Κυριακῆς τῶν Ἀπόκρεων, ἔδιδον τὸν ἐτήσιον χορόν των, εἰς ὃν, ὡς ἐκ τῆς ἐπισημότητος τῆς ἡμέρας προσεκαλοῦντο ὅσοι . . . γνωστοί!

Τοῦτο, δυσηρέστει φοβερὰ τὸν κύριον Βλάσιον, ὅστις ὑπείκων εἰς τὰς διαταγὰς τῆς ἀξιολόγου συνεύνου του, ἐξώδευε—κατὰ τὸ λέγειν του— ἀλύπητα, μόνον καὶ μόνον, ὅπως μὴ φανῇ φιλάργυρος εἰς τὰ ὄμματα τῶν προσκεκλημένων του. Καὶ ναὶ μέν, ἐνώπιον τῆς συμβίας του, ὁ κύριος Βλάσιος, δὲν ἐτόλμα νὰ εἴπῃ τίποτε—διὰ λόγους οὓς ἀγνοῶ. Ὁπότε ὅμως ἔμενε μόνος καὶ πρὸς στιγμὴν ἔστω, ἐνώπιον τῶν ἀφθόνων προμηθειῶν τοῦ χοροῦ, ἐξεδικεῖτο παραδιδόμενος εἰς μανίαν ἀλλόκοτον· κατεβρόχθιζεν ὅσα ἠδύνατο πλειότερα γλυκύσματα, ἐνῷ ταὐτοχρόνως μὲ τὸ στόμα πλῆρες ἐξ αὐτῶν, ἐμονολόγει χαμηλοφώνως καταρώμενος τὴν γελοίαν ἰδέαν τῆς συζύγου του, ἐπιμενούσης, καὶ μετὰ τὸν γάμον της, νὰ δίδῃ κατ' ἔτος χορόν, καὶ τηρούσης οὕτω εὐσεβῶς τὸ οἰκογενειακὸν τοῦτο ἔθιμον, μόνην κληρονομίαν τῶν γονέων της, ἣν ὁ κύριος Βλάσιος, κατ' οὐδένα λόγον ἤθελε ν' ἀποδεχθῇ.

Ἐν τούτοις, ὁ ταλαίπωρος κύριος Βλάσιος, ὁπόταν ἡ σύζυγός του, τῷ ἐδείκνυε τὸν κατάλογον τῶν ὀνομάτων ἐκείνων, οὓς αὕτη ἐσκόπευε νὰ προσκαλέσῃ, —καὶ οἵτινες, πάντες προσεκαλοῦντο— ἔχανε τέλος τὴν Ἰώβειον ὑπομονήν του, καὶ μετὰ φωνῆς δειλῆς, ἔφερε πάντοτε, ἐνστάσεις τινας, διὰ μερικοὺς τῶν προσκληθησομένων, αἵτινες πάντοτε ἀπερρίπτοντο ἀσυζητητεί.

Αἱ προπαρασκευαὶ λοιπὸν τοῦ χοροῦ τῶν συζύγων, εὑρίσκοντο εἰς τὸ στάδιον τοῦτο, τῆς ἐπιθεωρήσεως δῆλα δή τοῦ καταλόγου τῶν ὀνομάτων τῶν προσκληθησομένων, ὁπότε ὁ κύριος Βλάσιος, ὅστις φέρων τὰς διόπτρας του ἀνεγίνωσκε τὸν κατάλογον τοῦτον, ἤγειρε ὀλίγον τὴν κεφαλήν, παρετήρησε περίφοβος τὴν σύζυγόν του, καὶ δειλῶς τὴν ἠρώτησε

— Κύριος Ἀθανάσιος ; . . ποιὸς εἶνε αὐτὸς Ἐλπινίκη ;

— Εἶνε ἕνα καλὸ παιδί· ἔμπορος γυναικείων πίλων εἰς τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ.

— Καὶ τὸ ἐπίθετόν του ;

— Δὲν τὸ γνωρίζω !

Ὁ κύριος Βλάσιος ὕψωσεν ἔτι ὀλίγον τὴν φωνήν, καὶ ὡσεὶ ἐπιπλήττων τὴν σύζυγόν του τῇ εἶπε :

— Μὰ ἀφοῦ δὲν τὸ γνωρίζεις, διατί τὸν προσκαλεῖς ;

— Κάνε τὴ δουλειά σου ἐκεῖ. .... Ξεύρω ἐγὼ τί κάνω·

Ὁ τόνος, μεθ' οὗ ἡ κυρία Ἐλπινίκη, ἀπήγγειλε τὰς λέξεις ταύτας, ἔκαμε τὸν κύριον Βλάσιον νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἡ σύζυγός του δὲν ἐδέχετο ἀντιρρήσεις. Ἡσύχως λοιπόν, ὡς νὰ μὴ συνέβη τίποτε, ἐξηκολούθησε τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ καταλόγου.

Αἴφνης, ἐγείρει πάλιν τὴν κεφαλήν, καὶ ἐρωτᾷ :

— Κύριος Βαρελόπουλος ; Ποιὸς εἶνε πάλιν αὐτός.

— Κάλλιστος ἄνθρωπος· ἔμπορος ἀνδρικῶν πίλων εἰς τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ.

— Τὸ ὄνομά του ;

— Δὲν τὸ ἐνθυμοῦμαι.

— Μὰ Ἐλπινίκη, ἀφ' οὗ δὲν τὸ θυμᾶσαι γιατὶ τὸν προσκαλεῖς ;

— Σοῦ εἶπα νὰ κάνῃς τὴ δουλειά σου· ἐγὼ ξεύρω τί κάνω.

— Μὰ τότε, χριστιανή μου, προσκάλεσε ὅσους θέλεις, καὶ μὴ μὲ ἐνοχλῇς . . .

Καὶ λέγων ταῦτα, ὁ κύριος Βλάσιος, ἔρριψε μακρὰν τὸν κατάλογον, ἥπλωσε τὰς χεῖράς του, ἐπὶ τοῦ παρακειμένου δίσκου, πλήρους γλυσμάτων, ἥρπασε μερικὰ ἐξ αὐτῶν καὶ ἤρχισε νὰ τρώγῃ.

— Θὰ σὲ βλάψουν, ἐβόησεν ἡ κυρία Βλασίου.

— Μὴ φοβᾶσαι... ξεύρω κ' ἐγὼ τί κάνω.

Καὶ μετὰ τὴν ἀπάντησιν ταύτην, ἱκανοποιοῦσαν ὁπωσδήποτε τὴν ἀνδρικὴν ὑπερηφάνειάν του, ὁ κύριος Βλάσιος, μασσῶν, ἐξῆλθε τοῦ δωματίου, ἀφήσας μόνην τὴν ἀξιόλογον συμβίαν του, τὴν κυρίαν Ἐλπινίκην !

Β'.

Ὁ κύριος Βαρελόπουλος, γνωστὸς ἀρχαῖος πιλέμπορος, εἶχε τὸ κατάστημά του ἐν τῇ ὁδῷ Ἑρμοῦ, πρὸ ἐτῶν πολλῶν. Φαίνεται δέ, ὅτι θὰ ἐκέρδιζε πολλὰ ἐκ τῆς ἐργασίας του, ἂν κρίνωμεν, ἐκ τῶν δύο ἢ τριῶν οἰκιῶν ἃς ἐκέκτητο ἐν Ἀθήναις, ἐκ μιᾶς ἐξοχικῆς ἐν Κηφισσίᾳ ἐπαύλεως, καὶ ἐκ τῶν ἀγαθοεργιῶν, ἃς πάντοτε ἔκαμνεν.

Ἦτο κάλλιστος καθ' ὅλα ἄνθρωπος. Ἐγέλα πάντοτε. Φαιδρός, χαρίεις, εὐφυής, ἀγαθός, οὐδέποτε ἔπραξε κακόν. Κοντοῦ ἀναστήματος, ροδοκόκκινος, ὀλίγον εὐτραφής, εὐκίνητος καὶ ὁμιλητικώτατος, ἦτο περιζήτητος εἰς πολλὰς συναναστροφάς. Ἐν ἡλικίᾳ τριάκοντα πέντε ἐτῶν ἐσκέπτετο νὰ νυμφευθῇ. Ἐζήτει σύζυγον κατάλληλον καὶ δὲν εὕρισκεν. Ἐν ἡλικίᾳ τεσσαράκοντα ἐτῶν ἐγκατέλειψε τὴν ἰδέαν ταύτην, καὶ τοι εὕρισκεν ἤδη συζύγους πολλάς. Ἀλλ' ὅταν τῷ ἔλεγον νὰ νυμφευθῇ ἀπήντα μειδιῶν :

— Ἡ ἡλικία μου ἐπέρασε τώρα. Καλὴ εἶνε ἡ κόρη, ἀλλ' ἐγὼ δὲν εἶμαι γιὰ παντρειά. Ἐγήρασα πλέον.

Καὶ ἐπίστευε καὶ ὁ ἴδιος ὅ,τι ἔλεγε.

Τέλος ἐν ἡλικίᾳ τεσσαράκοντα καὶ ἑνὸς ἔτους ἐκέκτητο μὲν περιουσίαν ἄνω τῶν τετρακοσίων χιλιάδων φράγκων, οὐχὶ δὲ καὶ σύζυγον. Καὶ ἦτο πεπεισμένος ὅτι καθ' ὅλον του τὸν βίον, δὲν θὰ ἀπέκτα τοιαύτην.

Ἔζη ὅμως εὐτυχής. Εἶχε τὴν γραῖαν μητέρα του, καὶ μετ' αὐτῆς διῆγε τὰς ἡμέρας του εὐχαρίστως.

Ἀλλ' ὁ Θεὸς ἢ ὁ δαίμων — ἀδιάφορον ποῖος — ἐφθόνησαν, φαίνεται τὰς εὐτυχεῖς ἡμέρας τοῦ κυρίου Βαρελοπούλου, καὶ τῷ ἀπέστειλαν τὴν δυστυχίαν ἐν τῷ προσώπῳ ἑνὸς κυρίου Ἀθανασίου.

Ἡμέραν τινά, ἀκριβῶς ἀπέναντι τοῦ καταστήματος τοῦ κ. Βαρελοπούλου ἤνοιξε νέον κατάστημα πίλων — γυναικείων ὅμως — οὗτινος ἰδιοκτήτης ἦτο κάποιος κύριος Ἀθανάσιος.

Αὐτὸν τὸν κύριον Ἀθανάσιον, ἦτο ἀδύνατον νὰ ἴδῃ ὁ κ. Βαρελόπουλος, χωρὶς νὰ καταληφθῇ ὑπ' ὀργῆς. Δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν ἴδῃ κατὰ πρόσωπον χωρὶς νὰ διαταραχθῇ ὅλον τὸ νευρικόν του σύστημα. Ὁπόταν ὁ κ. Ἀθανάσιος ἵστατο εἰς τὴν θύραν τοῦ καταστήματός του, ὁ κύριος Βαρελόπουλος ἐκρύπτετο ὄπισθεν σωροῦ ἀνδρικῶν πίλων. Ὁ κ. Ἀθανάσιος, ἐθεάθη ἡμέραν τινὰ φέρων ὑψηλὸν πίλον. Αἴφνης ὅλοι οἱ ὑψηλοὶ πῖλοι ἐξηφανίσθησαν ἐκ τοῦ καταστήματος τοῦ κ. Βαρελοπούλου. Ὁ κ. Βαρελόπουλος ἐφόρει πάντοτε μαῦρα ἐνδύματα. Ὁπόταν ὅμως ὁ κ. Ἀθανάσιος ἐφόρεσε παρομοίου χρώματος ἐνδύματα, ὁ κ. Βαρελόπουλος ἐθεάθη φέρων στακτερά.

— Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ἔλεγεν, εἶνε ἡ δυστυχία μου. Ἔχει τόσῳ ἀντιπαθητικὸν πρόσωπον, ποῦ ἅμα τὸν βλέπω μὲ πιάνουν τὰ νεῦρά μου.

Μίαν πρωΐαν, μεταβαίνων εἰς τὸ κατάστημά του, ἀπήντησε μόλις ἐξελθὼν τῆς οἰκίας του, πρῶτον, πρῶτον τὸν κ. Ἀθανάσιον.

— Σήμερον — ἐσκέφθη ἀμέσως — κἄτι θὰ πάθω.

Καὶ τῷ ὄντι μόλις μετέβη εἰς τὸ κατάστημά του, ἔμαθεν ὅτι τῷ ἐκλάπησαν τὴν νύκτα 3000 φράγκα!

Ἔκτοτε, τὸ πρόσωπον τοῦ κ. Ἀθανασίου τῷ ἐφαίνετο ἀντιπαθητικώτερον... Μίαν ἡμέραν ἀναγινώσκων, ἀπήντησεν εἴς τινα ἐφημερίδα ἀγγελίαν, δι' ἧς ὁ κ. Ἀθανάσιος εἰδοποίει τὸ κοινόν, ὅτι διὰ τοῦ τελευταίου ἀτμοπλοίου, ἐκόμισεν ἐξ Εὐρώπης μεγάλην συλλογὴν ἀνδρικῶν πίλων.

Ὁ κ. Βαρελόπουλος ἐποδοπάτησε τὴν ἐφημερίδα, ἠγέρθη καταπόρφυρος ἐξ ὀργῆς, καὶ προτείνων ἀπειλητικῶς τὴν πυγμήν, πρὸς τὸ κατάστημα τοῦ κ. Ἀθανασίου, ἐφώνησε:

— Αὐτὸ τὸ ζῷον, ποῦ ἔχει τόσον ἀντιπαθητικὸν τὸ πρόσωπον, θέλει νὰ κάνῃ τὸ ἐμπόριόν μου... Καλά... θὰ τοῦ δείξω ἐγώ!

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἡ μόνη σκέψις του, ὁ μόνος λογισμός του, ἦτο ὁ κύριος Ἀθανάσιος.

— Ἂς μπορέσω νὰ τὸν βλάψω — ἔλεγεν — καὶ ἔδιδα ὅλην τὴν περιουσίαν μου!

Σημειωτέον ὅτι ὁ κύριος Βαρελόπουλος, οὐδέποτε ἠθέλησε τὸ κακὸν τινός, καὶ οὐδέποτε ἐφθόνησεν ἄλλους, μετερχομένους τὸ αὐτὸ ἐπάγγελμα. Ἀλλ' ὅ,τι ἔπραττεν ὁ κύριος Ἀθανάσιος, ἐφαίνετο κάκιστον εἰς τὸν κύριον Βαρελόπουλον, ἁπλούστατα, διότι ὁ κύριος Ἀθανάσιος, εἶχε πρόσωπον ἀντιπαθητικόν... Πάθος τῷ ὄντι ἀλλόκοτον καὶ ἀνεξήγητον!!

Τὰ πράγματα λοιπὸν εἶχον φθάσει εἰς τὸ ὀξύτατον τοῦτο σημεῖον, ὅτε ὁ κύριος Βαρελόπουλος ἔλαβε τὴν πρόσκλησιν τῆς κυρίας Βλασίου.

— Θὰ ὑπάγω, ἐσκέφθη, νὰ περάσω τὴν ὥρα μου....

Γ'

Ἡ αἴθουσα τῆς κυρίας Βλασίου ἀπαστράπτει ἐκ φώτων.

Μεταξὺ τῶν κυριῶν διακρίνονται ἐνιαχοῦ μορφαὶ γοητευτικώταται. Μεταξὺ τῶν κυρίων, διακρίνεται ὁ κύριος Βαρελόπουλος, κομψότατα ἐνδεδυμένος, περιφέρων τὸ εὐτραφές σῶμά του ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τῆς αἰθούσης εἰς τὸ ἕτερον, μειδιῶν πρὸς τὰς ἐρασμίας μορφὰς τῶν κυριῶν, καὶ παρατηρῶν ἐνίοτε, μετ' ἐνδιαφέροντος, ὡραίαν τινα νεάνιδα, ἀνεψιὰν τῆς κυρίας Βλασίου.

— Νὰ πρόσωπα — ἔλεγε πρὸς τὸν κύριον Βλάσιον μεθ' οὗ συνῆψε ταχέως σχέσεις. Εἶνε ὅ,τι εὐχάριστον νὰ τὰ βλέπῃ κανείς... ὄχι σὰν τοῦ....

Καὶ μετ' ἀποστροφῆς ἀνεμιμνήσκετο τοῦ ἀντιπαθοῦς προσώπου τοῦ κυρίου Ἀθανασίου!!

Ἡ κυρία Βλασίου μὲ πρόσωπον ἐψιμυθιωμένον διὰ τριῶν ἐπιστρώσεων, καθ' ὅλους δηλαδὴ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης, ἐδέχετο παρὰ τὴν κλίμακα ἱσταμένη, τοὺς προσερχομένους, ἀποτείνουσα εἰς ἕκαστον αὐτῶν γλυκύν τινα λόγον, καὶ γλυκύτερον μειδίαμα.

Ὁ κύριος Βλάσιος, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, ἐξήρχετο τῆς αἰθούσης, καὶ ἵστατο παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς συζύγου του. Ὁπόταν δ' εὕρισκεν εὐκαιρίαν, τῇ ἔλεγε σιγά, ὅπως μὴ ἀκουσθῇ παρ' ἄλλων.

— Ἐλπινίκη καϋμένη..... Σκούπισε σὲ παρακαλῶ τὴν ποῦδρά σου..... Εἶσαι πολὺ ἄσπρη ἀπόψε..... Ἄκουσέ με. Σὲ συμβουλεύω γιὰ τὸ καλό σου!

Ἀλλ' εἰς τὴν συμβουλὴν ταύτην ἡ κυρία Βλασίου, ἀπήντα δι' ἑνὸς κερασυνοβόλου βλέμματος, τρέποντος εἰς ἐπονείδιστον φυγὴν τὸν κύριον Βλάσιον....

Ἤδη ἐν τῇ αἰθούσῃ χορεύουσιν. — Ἡ αἴθουσα εἶνε μικρά, καὶ οἱ χορευταὶ πολλοί. Τὰ ζεύγη συγκρούονται. Ὁ κύριος Βαρελόπουλος, μὲ ὅλον τὸν ὄγκον του, πίπτει ἐφ' ἑνὸς ζεύγους ἐραστῶν, συναντηθέντων ἐκ προνοίας... θεϊκῆς! ὑπὸ τὴν φιλόξενον στέγην τῶν Βλασίων. Ὁ ἐραστὴς διακόπτει πρὸς στιγμὴν τὸν χορόν, καὶ ζητεῖ συγγνώμην ἀπὸ τὸν κύριον Βαρελόπουλον Ὁ κύριος Βαρελόπουλος, ἅμα ἔπαυσε νὰ χορεύῃ πλησιάζει κύριόν τινα, καὶ τῷ λέγει, δεικνύων τὸν ἐραστήν, ὅστις ἐξηκολούθει νὰ χορεύῃ φρενητιωδῶς μετ' ἐκείνης.

— Αὐτὸς ὁ νέος, φαίνεται ὅτι τἄχει χαμένα! Πέφτω ἐγὼ ἐπάνω του, καὶ μοῦ ζητεῖ ἐκεῖνος συγγνώμην.

Γεροντοκόρη τις, καθημένη περίλυπος εἰς γωνίαν τινά, τῷ λέγει:

— Ἀλλ' αὐτοὶ ἀγαπῶνται..... Μήπως ἐννοοῦν τί τοὺς γίνεται....

Ὁ κύριος Βαρελόπουλος ἦτο ἕτοιμος ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν γεροντοκόρην, ὁπόταν... ἔμεινεν ἄφωνος ὡς ἀπολιθωθείς.... Διέκρινεν εἰσερχόμενον ἐν τῇ αἰθούσῃ τὸν κύριον Ἀθανάσιον....

Διὰ τὸν κύριον Βαρελόπουλον ἀπέπτη πλέον πᾶσα διασκέδασις!

Ἅμα εἶδε τὸν κύριον Ἀθανάσιον ἐσκέφθη νὰ φύγῃ. Πλὴν τοῦτο ἦτο ἀπρεπέστατον. Ἔκρινε μόνον καλὸν νὰ μεταβῇ εἰς παρακείμενον τῇ αἰθούσῃ δωμάτιον, ἔνθα συνέλαβεν ἐπ' αὐτοφώρῳ τὸν κ. Βλάσιον, καταβροχθίζοντα μετὰ λαιμαργίας παιδίου, εὐμέγεθες γλύκισμα.

Ἐπροφασίσθη ἀδιαθεσίαν καὶ ἐκάθισε παρ' αὐτόν, οὗτος δ' ἔσπευσε καὶ τῷ προσέφερε γλύκισμα. Κατ' ἀρχὰς δὲν ἐδέχθη. Εἶτα ὅμως βιασθεὶς ὑπὸ τοῦ κυρίου Βλασίου ἔλαβεν εὐγενῶς τὸ γλύκυσμα καὶ ἤρχισε νὰ τρώγῃ. Ὁ κύριος Βλάσιος τότε, ἐπλήρωσε δύο ποτήρια κονιάκ, ὧν τὸ ἓν προσέφερεν εἰς τὸν κύριον Βαρελόπουλον.

Συνομιλοῦντες δέ, ἐξηκολούθουν νὰ τρώγωσι γλυκίσματα καὶ νὰ πίνωσι κονιάκ.

Ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἐξηκολούθουν νὰ χορεύωσιν, ὑπὸ τοὺς ἤχους κλειδοκυμβάλου, κρουομένου ὑπὸ τῶν κρινοδακτύλων τῆς ἀνεψιᾶς τῆς κυρίας Βλασίου.

Δ'

Ἡ κυρία Βλασίου, ἀφ' οὗ ἀνεζήτησε ματαίως ἐν τῇ αἰθούσῃ τὸν σύζυγόν της, καὶ τὸν κύριον Βαρελόπουλον, μετέβη εἰς τὸ παρακείμενον τῇ αἰθούσῃ δωμάτιον, ἔνθα εὗρεν αὐτούς, ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου ἐξηπλωμένους, ἀδελφικώτατα ἐνηγκαλισμένους, καὶ ἐν λίαν εὐθύμῳ καταστάσει εὑρισκομένους.

Παρετήρησεν ἐξ ἄλλου ἐπαισθητῶς ἐλατωθέντα τὸν σωρὸν τῶν γλυκισμάτων, καὶ ὁλόκληρον φιάλην κονιάκ κενωθεῖσαν, καὶ ἐσκέφθη ὅτι ὤφειλε νὰ ὀργισθῇ κατὰ τοῦ συζύγου της...

Ἀλλ' οὗτος εἶχε προβλέψει τὴν περίστασιν ταύτην, καὶ ἔλαβε τὰ μέτρα του. Ἐφρόντισε δηλαδή, νὰ προσλάβῃ συνένοχον εἰς τὰς πράξεις του τὸν κύριον Βαρελόπουλον. Καὶ ὅταν, μετὰ τὸ τέλος τοῦ χοροῦ, ἡ σύζυγός του, θὰ τὸν ἐπέπληττε διὰ τὰ γλυκίσματα, ἅτινα κατεβρόχθισεν, ἐκεῖνος θὰ ἐπροφασίζετο ὅτι ὁ κύριος Βαρελόπουλος ἔπραξε τοῦτο.

Ἡ κυρία Βλασίου, σκεφθεῖσα λογικώτερον, ἀπεφάσισε, μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν ὅλων τῶν δικαιωμάτων της, νὰ μὴν ὀργισθῇ παρόντος τοῦ κυρίου Βαρελοπούλου. Ἐπειδὴ δὲ ἐσκόπευε νὰ ζητήσῃ πληροφορίας τινας, ἔλαβε κάθισμα καὶ ἐκάθησε πλησίον τῶν δύο φίλων. Εἶτα, μετὰ σοβαρότητος ἀποτεινομένη πρὸς τὸν κύριον Βαρελόπουλον, τῷ εἶπε.

— Γνωρίζεις, φίλε κύριε, ὅτι ἔχω ὡραίαν ἀνεψιάν. Ἡ νέα εἶνε ἐγγράμματος, εὐφυής, καλῶς ἀνατεθραμμένη, ἐνάρετος, σεμνή.... Τὸ μόνον κακὸν εἶνε ὅτι ἡ νέα αὕτη, εἶνε πτωχή, ἢ ὀρθότερον, δὲν εἶνε πλουσία πολύ. Ἐννοεῖτε δέ, ὅτι ἄνευ πολλῶν χρημάτων, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ τῇ δώσωμεν σύζυγον ἀντάξιον τῶν γνώσεων καὶ τῶν προτερημάτων της. Ἐσκέφθημεν λοιπὸν μετὰ τῶν γονέων τῆς κόρης, νὰ τῇ εὕρωμεν κανένα ἄνθρωπον, ἔχοντα ἐπάγγελμά τι, εὔπορον σχετικῶς, μετὰ τοῦ ὁποίου νυμφευομένη νὰ μὴ δυστυχήσῃ.

Ἡ κ. Βλασίου, ἐπλησίασεν ἔτι μᾶλλον τὸν κ. Βαρελόπουλον, καὶ μυστηριωδῶς πως ἐπανέλαβε τήν... ἀγόρευσίν της.

— Ἀπόψε ὁ ζητούμενος ἄνθρωπος εὑρέθη καὶ μᾶς ἔκαμε μάλιστα καὶ τὰς προτάσεις του· τὸν γνωρίζω ὀλίγον. Σεῖς, ἴσως δύνασθε νὰ μᾶς δώσητε καλητέρας πληροφορίας περὶ αὐτοῦ. Ἔχει τὸ κατάστημά του, κατάστημα ἀνδρικῶν καὶ γυναικείων πίλων, ἀκριβῶς ἀπέναντι τοῦ ἰδικοῦ σας, καὶ ὀνομάζεται κύριος Ἀθανάσιος.

Ὁ κ. Βαρελόπουλος ἐτινάχθη τῆς θέσεώς του, καὶ εὑρέθη διὰ μιᾶς ὄρθιος. Παρατηρῶν δὲ εἶτα ἀτενῶς τὴν κ. Βλασίου, τὴν ἠρώτησεν:

— Ὁ κύριος Ἀθανάσιος;

— Ναί... ἐπανέλαβεν ἐκείνη.

Ἐπῆλθε μικρά τις σιγή... Ὁ κ. Βλάσιος ἐπωφελούμενος τῆς ταραχῆς, εἰς ἣν εὑρίσκετο ὁ κ. Βαρελόπουλος καὶ τῆς ἐκπλήξεως εἰς ἣν διετέλει ἡ σύζυγός του, ἐξεπωμάτισεν ἑτέραν φιάλην κονιάκ, καὶ ἐπλήρωσε τὸ ποτήριόν του.

— Ἀλλ' αὐτός, κυρία μου... αὐτὸς ἔχει τόσῳ ἀντιπαθητικὸν πρόσωπον, ὥστε... καὶ εἰς αὐτὸν θέλετε νὰ δώσητε σύζυγον!

— Ναί.

— Τὴν ἀνεψιάν σας; ἐκείνην τὴν ὡραίαν κόρην, μὲ τὰ μεγάλα μαῦρα 'μάτια;

— Ναί, ναί, ἐκείνην.

— Κρῖμα τὴν κόρην.... ἐψιθύρισε θρηνωδῶς ὁ κ. Βαρελόπουλος.

Πάλιν ἐγένετο σιγή. Ὁ κύριος Βλάσιος ἐρρόφησεν ἀπνευστὶ δεύτερον ποτήριον κονιάκ.

— Μὰ διατί, κύριε Βαρελόπουλε, ἠρώτησεν ἡ κυρία Βλασίου — διατί λυπεῖσθε τὴν κόρην; Τί κακὸν ἔχει ὁ κύριος Ἀθανάσιος;

— Κακόν; Ἀλλ' εἶνε τόσον ἀντιπαθητικός... Ἔπειτα....

— Αἴ τί;

— Ἐκεῖνο τὸ μοῦσι του, κυρία... Ἐκεῖνο τὸ μυτερὸ μοῦσι του, δὲν τὸ παρετηρήσατε;

— Ἀλλ' αὐτό, δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει.... ἐνδιαφέρει τὴν κόρην.

— Δὲν μ' ἐνδιαφέρει; Δὲν ἐνδιαφέρει ἐμέ, ὅστις δίδω κἄτι τι διὰ νὰ μὴ βλέπω τὸν Ἀθανάσιον αὐτόν, μὲ τὸ μικρὸ κεφάλι, τὰ μεγάλα 'μάτια, τὴν μικρὴν μύτην καὶ τὸ μοῦσι;

— Δὲν σᾶς ἐννοῶ, κυριέ μου, καθόλου.

— Δὲν μ' ἐννοεῖτε; λυποῦμαι πολύ.....

Ὁ κύριος Βλάσιος, ἐπωφελούμενος τῆς ὀξύτητος, εἰς ἣν εὑρίσκετο ὁ διάλογος τῆς κυρίας του καὶ τοῦ κυρίου Βαρελοπούλου, ἐδράξατο τῆς φιάλης τοῦ κονιὰκ καὶ ἤρξατο νὰ πίνῃ.

— Ἀλλὰ τέλος πάντων, εἰπατέ μοι σᾶς παρακαλῶ, νομίζετε....

— Δὲν νομίζω τίποτε....

— Ἀλλά, θὰ τῷ δώσωμεν σύζυγον τὴν ἀνεψιάν μου...

— Τὴν ἀνεψιάν σας; .. ἐκείνην τὴν ὡραίαν κόρην ποῦ χορεύει τόσον καλά;

— Ναί, ναί, ναί, Βαρελόπουλέ μου, ἐτραύλισεν ὁ κύριος Βλάσιος.

— Θά δώσητε λοιπὸν τὸν ἄγγελον αὐτὸν εἰς τὸν δαίμονα ἐκεῖνον, ὅστις εἶνε ἡ προσωποποίησις τῆς ἀντιπαθείας; Ἀ! κυρία Βλασίου . . . ἐὰν ἐτόλμων . . .

— Τί;

— Ἐὰν ἐγνώριζον ὅτι ἡ αἰτησίς μου δὲν θ' ἀπερρίπτετο, μὲ ὅλα μου τὰ τεσσαράκοντα ἔτη . . .

— Ἀλλὰ τί;

— Θὰ σᾶς ἐζήτουν ἐγὼ τὴν ἀνεψιάν σας... καὶ ἂν μὲ τὴν ἐδίδατε . . .

— Αἴ;

— Θὰ τὴν ἐνυμφευόμην . . .

Οὐδέποτε ἡ κυρία Βλασίου, ὠνειροπόλησε καλλίτερον σύζυγον διὰ τὴν ἀνεψιάν της. Προσεποιήθη λοιπὸν ὅτι ἐσκέφθη ὀλίγον, καὶ εἶτα, ἀπετάθη εἰς τὸν κ. Βαρελόπουλον καὶ τῷ εἶπε

— Κύριε Βαρελόπουλε . . . Ἐπὶ τὸν διάβολον ὁ κύριος Ἀθανάσιος, μὲ τὸ ἀντιπαθητικόν του πρόσωπον . . . Νυμφεύσαι τὴν ἀνεψιάν μου;

— Τὴν νυμφεύομαι, κυρία μου... Ἀρκεῖ νὰ μὴ τὴν νυμφευθῇ ἐκεῖνο τὸ ζῷον μὲ τὸ μικρὸ μοῦσι.

— Ὥστε, εἴμεθα σύμφωνοι . . . τὴν προῖκα . . . .

— Οὔτε λόγος νὰ γίνῃ. Δὲν νυμφεύομαι ἐκ συμφέροντος . . . Ἐννοήσατέ το καλῶς. νυμφεύομαι.... ἐξ ἀντιπαθείας....

— Ὥστε σύμφωνοι;

— Σύμφωνοι!

— Σύμφωνοι κατῶρθωσε, νὰ εἴπῃ καὶ ὁ κ. Βλάσιος ἐξαπλωθεὶς μακαρίως ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου.

Ἔξω δὲ ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐξηκολούθουν νὰ χορεύωσιν...

Ε'

Μετά τινας ἡμέρας, ἐτελέσθησαν μεγαλοπρεπῶς οἱ γάμοι τοῦ κ. Βαρελοπούλου, ἐν αὐτῇ τῇ οἰκίᾳ τῆς κ. Βλασίου...

Ἤδη δέ, ὁπόταν ὁ κ. Βαρελόπουλος, παρατηρεῖ τὸ ὡραῖον πρόσωπον τῆς συζύγου του, καὶ τοὺς συμπαθεῖς μέλανας ὀφθαλμούς της, μειδιᾷ εἰς βάρος τοῦ ταλαιπώρου κυρίου Ἀθανασίου, καὶ ψιθυρίζει λίαν εὐτυχής.

— Αὐτὸ τὸ ζῷον, ποῦ ἔχει τόσον ἀντιπαθητικὸν πρόσωπον... μ' ἔκαμε νὰ νυμφευθῶ τὴν ὡραιοτέραν καὶ συμπαθητικωτέραν τῶν γυναικῶν!

ΑΡΙΣΤ. Ν. ΚΥΡΙΑΚΟΣ

ΓΥΝΑΙΚΑΝΔΡΑΣ

Εἶμαι πολὺ φίλος τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας καὶ μολονότι τυγχάνω ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἀνδρῶν δὲν δύναμαι ἐν τούτοις νὰ μὴ ὁμολογήσω ὅτι τὸ γυναικεῖον φῦλον ἀδικεῖται ὑπὸ τοῦ ἀνδρικοῦ. Διότι, ὅπως ἔχουσι τὰ πράγματα σήμερον, μὲ ὅλα τὰ φῶτα καὶ τὸν πολιτισμὸν τοῦ φθίνοντος ΙΘ' αἰῶνος, ἡ γυνὴ ἦτο, εἶνε καὶ θὰ ἐξακολουθῇ οὖσα ὄν τι ἀνώτερον μὲν τοῦ ζῴου κατώτερον ὅμως τοῦ ἀνδρός[1].

Φρονοῦσί τινες, ἀλλ' ἐσφαλμένως, ὅτι ὁ πολιτισμὸς τείνει πρὸς ἐξίσωσιν τοῦ γυναικείου φύλου πρὸς τὸ ἀνδρικόν, καθόσον εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ παιδεία συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ἐπέλθῃ ποιά τις πρόοδος καὶ ἀνεξαρτησία ἐν τῇ κατ' ἐξοχὴν χώρᾳ τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, τῇ Ἀμερικῇ, ἀλλ' ἐνόσῳ ἐν τῷ ἐκπολιτιστικῷ κύκλῳ ὁ μὲν ἀνὴρ κατέχει τὸ στρατιωτικὸν στάδιον καὶ σκάπτει τὴν γῆν ἡ δὲ γυνὴ φορεῖ μακρὰς ἐσθῆτας, τρέφει μακρὰν κόμην καὶ περιστρέφεται εἰς οἰκιακὰς φροντίδας, πάντοτε θὰ ὑφίσταται ἡ μεταξὺ τῶν δύο φύλων ὑπάρχουσα διαφορά. Ἡ ἐπιβεβλημένη τῇ γυναικὶ ὑπὸ τοῦ κρατοῦντος φύλου δίαιτα, ἡ ἀποδιδομένη αὐτῇ φυσικὴ ἀδυναμία καὶ ἡ ἐξασκουμένη ἐπ' αὐτῆς ζηλοτυπία ἔφερον αὐτὴν εἰς ὃ σημεῖον εὑρίσκεται, ὑπόδουλος, ἀσθενής, κενόδοξος, φιλάρεσκος, δειλή, ἀνίκανος καὶ... καὶ... καὶ...

Οἱ βάρβαροι καὶ οἱ ἡμιβάρβαροι τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀσίας θεωροῦσι τὴν γυναῖκα κτῆνος ὁμιλοῦν, καὶ καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως δούλην, προωρισμένην νὰ τεκνοποιῇ, νὰ νίπτῃ τοὺς πόδας τοῦ συζύγου της, ἐνιαχοῦ δὲ νὰ καίηται ἢ νὰ θυσιάζηται ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ, νὰ τιμωρῆται σωματικῶς, διὰ ραβδισμῶν, ἀσιτείας, ἐκδιώξεως ἢ θανάτου, νὰ ἔχῃ αἰωνίως τὸ πρόσωπόν της κεκρυμμένον ἐντὸς *φερετζέ*, ἐὰν ὁ σύζυγος — αὐθέντης της εἶνε ἐκ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Μωάμεθ, νὰ κλείηται ἐντὸς γυναικωνιτῶν, ὡς κλείονται τὰ πτηνὰ ἐντὸς κλωβῶν, νὰ ἔχῃ τρυπημένην τὴν ρίνα της καὶ περασμένον κρίκον διὰ τῆς ὀπῆς, ὡς συμβαίνει ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Φαραὼ καὶ τοὺς πόδας στρεβλωμένους, ὡς συμβαίνει ἐν Κίνᾳ. Οἱ δὲ ἠμιπεπολιτισμένοι καὶ οἱ πεπολιτισμένοι τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς οὐχ ἧττον ἄδικοι τῶν βαρβάρων καὶ τῶν ἡμιβαρβάρων, καίτοι δόσαντες εἰς τὴν γυναῖκα θέσιν ἀνθρωπίνην, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ σεβαστήν, καίτοι ἀσπαζόμενοι τὴν χεῖρά της, καὶ ἐπιτρέποντες αὐτῇ νὰ προπορεύηται καὶ νὰ κάθηται, οὐχ ἧττον τῇ ἀρνοῦνται καθ' ὁλοκληρίαν τὴν δύναμιν τοῦ σκέπτεσθαι ὀρθῶς καὶ τοῦ διοικεῖν. Ἐν ἄλλοις λόγοις: — Σὲ σέβομαι, Κυρά μου, σὲ ἀγαπῶ, σὲ ἐκτιμῶ καὶ ἀναγνωρίζω, ὅτι κατ' οὐδὲν ὑστερεῖς τοῦ ἀνδρός, ἀλλὰ δὲν σὲ θέλω νὰ συμμετέχῃς ἐξ ἴσου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Κόσμου!

Καὶ ἡ γυνὴ ἐθισθεῖσα εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἐπιβεβλημένην αὐτῇ καταδίκην, φέρει ἀγογγύστως τὸ βάρος τῶν δεινῶν τῆς θέσεώς της, ὡς ὁ Ἰησοῦς τὸν Σταυρόν του πορευόμενος εἰς τὸν Γολγοθᾶν! Ἡ ἕξις ἐγένετο δευτέρα φύσις.

Ἀλλ' εἶνε πάντῃ ψευδὲς ὅτι ἡ γυνὴ στερεῖται τῶν ἀπαιτουμένων διανοητικῶν καὶ σωματικῶν στοιχείων, ὅπως ἀναμιχθῇ εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τοῦ Κόσμου. Ἔχομεν παραδείγματα ἀψευδῆ τῆς εὐδοκιμήσεως τῆς γυναικὸς καὶ ἐν τῷ στρατιωτικῷ καὶ ἐν τῷ φιλολογικῷ καὶ ἐν τῷ πολιτικῷ σταδίῳ.

Αἱ Σουλιώτιδες προξαρχούσης τῆς Τζαβέλλαινας ἔδρεψαν ἀμαράντους δάφνας ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως, ἡ Σεβινιέ, ἡ Σάνδη, ἡ Σταέλ, ἡ Μονταίγκ καὶ τόσαι καὶ τόσαι ἄλλαι δέσποιναι μετεχειρίζοντο τὴν γραφίδα τόσαν ἐπιδεξίως ὅσον καὶ ὁ Ρουσώ, ὁ Βολταῖρος, ὁ Οὐάλτερ Σκὼτ καὶ οἱ τούτοις ὅμοιοι, ἡ Ἐλισάβετ ἤγαγε τὴν Ἀγγλίαν εἰς τοσοῦτον ἰσχύος καὶ δόξης· ὅσον οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἐπὶ τῶν προκατόχων της ἀνδρῶν· ἡ αὐτοκράτειρα πασῶν τῶν Ρωσιῶν Αἰκατερίνη, ἡ *Μεγάλη* ἐπικληθεῖσα καὶ πράγματι τοιαύτη, σχοῦσα τὸ θάρρος ν' ἀποτινάξῃ τὸν ὀχληρὸν τοῦ ἀσθενοῦς συζύγου της ζυγόν, διώκησε τὸ ἀχανὲς τῆς Ρωσίας κράτος τόσον καλῶς ὅσον ὁ Μέγας Πέτρος. Εἰς λοχίας τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος ἐκ τῶν ἐπιλέκτων, ἀνδραγαθήσας εἰς διαφόρους μάχας ἦτο γυνή, ἀκολουθήσασα τὸ στρατιωτικὸν στάδιον ὡς ἐθελοντὴς χάριν τοῦ ὑποχρεωτικῶς στρατολογηθέντος συζύγου της, ὅστις, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, δὲν ἠξιώθη νὰ προαχθῇ οὐδὲ εἰς ὑποδεκανέα, γυνὴ δὲ ὑπῆρξε καὶ εἰς στρατηγὸς ἀμερικανικοῦ τινος κράτους. Ἡ Μπουμπουλίνα τέλος καὶ ἡ Μαντὼ Μαυρογένους ἔπραξαν πολὺ πλειότερα πολλῶν ὁπλαρχηγῶν τοῦ 1821.

Αἴ! λοιπόν, ὅλαι αὗται, ὧν ἐν παρόδῳ ἐμνημόνευσα, ὑπῆρξαν γυναῖκες, ἄνευ μουστάκων καὶ ἄνευ γενείων, ἀνδρικὰ ἢ γυναικεῖα ἐνδεδυμέναι, καὶ ὅμως διεδραμάτισαν περίφημον πρόσωπον ἀνδρικόν. Διατί; Διότι τὸ ἠθέλησαν! Ἐν τῇ θελήσει ἔγκειται τὸ πᾶν. Ἀμ' ὡς γυνή τις ὁπλισθῇ διὰ τοῦ ἀπαιτουμένου θάρρους καὶ εἴπῃ καθ' ἑαυτὴν — «Θὰ γίνω ἀνήρ!» γίνεται.

Ὑπάρχουσιν ἐν Ἀμερικῇ διάφοροι σύλλογοι σκοποῦντες τὴν ἀνύψωσιν τῆς γυναικός, ἀλλὰ τὰ μέσα τὰ ὁποῖα μεταχειρίζονται εἶνε τόσον ἀσθενῆ, ὥστε ἀδύνατον νὰ πεισθῇ ἢ νὰ φοβηθῇ ποτε ὁ ἀνὴρ ὅπως καταθέσῃ τὴν ἀρχὴν χαμαὶ καὶ εἴπῃ εἰς τὴν γυναῖκα:

[1] Σημ. «Ἑβδομάδος». Πόσον ἀπατᾶται ὁ φίλος συνεργάτης!

— Ἔλα νὰ μοιράσωμεν!

Ὁ ἰσχυρὸς ὁ κατέχων τι δυνάμει τῆς ἰσχύος του καὶ μόνης, μόνον εἰς τὴν βίαν ἀνωτέρας δυνάμεως ὑπείκει. Ἀπαιτεῖται δύναμις, βία, θέλησις!

*
* *

Ὅ,τι ὅμως μέχρι σήμερον δὲν κατώρθωσεν ἡ παιδεία καὶ οἱ ἀμερικανικοὶ γυναικεῖοι σύλλογοι, τὸ κατώρθωσε μία Θεσσαλὶς Μαρία καλουμένη πρὸ ἑξήκοντα ὅλων ἐτῶν! Βλέπετε τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε νέον! Ἡ Μαρία αὕτη ἐγεννήθη ἐν τῷ Θεσσαλικῷ χωρίῳ Βρόστιανῃ τρεῖς ὥρας νοτιοδυτικῶς τῶν Τρικκάλων κειμένῃ καὶ ὑπαγομένῃ εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ δήμου Γόμφων τῆς ἐπαρχίας Καρδίτσης. Ἡ Μαρία ἐγεννήθη τῷ 1815 καὶ ὑπῆρξε τὸ 7ον καὶ τελευταῖον κοράσιον τοῦ πατρός της, ὅστις ἐδυσθύμει μεγάλως, διότι δὲν εἶχεν ἀποκτήσει κανὲν ἄρρεν τέκνον. Τόσον ἦτο ἡ καρδιά του *καημένη*, ὥστε ἠδύνατο νὰ θυσιάσῃ καὶ τὰς ἑπτὰ θυγατέρας του ὅπως ἀποκτήσῃ ἓν ἄρρεν. Τὸ ἄρρεν θεωρεῖται *ῥίζα τοῦ σπιτιοῦ*, διότι δύναται «νὰ βόσκῃ τὰ γιδοπρόβατα καὶ νὰ κάνῃ χωράφι, νὰ πάῃ στὸ παζάρι κτλ.» ἐνῷ τὸ θῆλυ δὲν δύναται νὰ ἐργασθῇ ἐκτὸς τῆς ἀκτῖνος τῆς οἰκίας καὶ ἐὰν ποτε πράξῃ τοῦτο θὰ εὑρίσκηται πάντοτε ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν καὶ τὴν προστασίαν τοῦ ἀνδρός. Ἤγεν ἡ Μαρία τὸ 16ον ἔτος τῆς ἡλικίας της, ὅτε μιᾷ τῶν ἡμερῶν φοβερός τις λύκος ἐπιπεσὼν κατέσχισε τὰ ἡμίση τῶν αἰγοπροβάτων τοῦ πατρός της, ποιμαινομένων ἄνευ ποιμένος, ἐν τῷ δάσει, διότι τὸ παιδὶ τοῦ σπιτιοῦ ποῦ θὰ τὰ βοσκοῦσε δὲν εἶχε γεννηθῆ. Μαθὼν τοῦτο πρῶτος ὁ πατὴρ τῆς Μαρίας ἤρξατο νὰ κλαίῃ πικρῶς καὶ ἠτιᾶτο νος τὴν θείαν πρόνοιαν, ἥτις δὲν ἠθέλησε νὰ τῷ δώσῃ ἕνα παιδὶ δηλ. ἀρσενικό. Ἡ Μαρία συνεκινήθη σφόδρα ἐκ τῶν δακρύων τοῦ πατρός της καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ παύσῃ κλαίων, διότι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀκριβῶς ἐπεθύμει θὰ τὸ ἀπέκτα· καὶ ἄμ' ἔπος ἄμ' ἔργον: Ἐκδυθεῖσα τὴν γυναικείαν στολήν της ἡ Μαρία, ἐνεδύθη ἀνδρικὰ φορέματα, τὰ τοῦ πατρός της, ἐφόρεσε τὸ σελλάχι του, τ' ἅρματά του, τὸ τσακισμένο ᾖφέσι του καὶ παρουσιασθεῖσα ἐνώπιον τοῦ βαρυθύμου γέροντος, τῷ λέγει μὲ προσπεποιημένην ἀνδρικὴν φωνήν:

— Μὴ κλαῖς, ἀφέντη μου, ἔγεινα τώρα ἄνδρας, θὰ φυλάου τὰ γίδια καὶ τὰ πρόβατα, θὰ κάνου χουράφ, θὰ πασίνου στὰ Τρίκκαλα νὰ φουνίζου, θὰ φυλάου τ' ἀμπέλ' καὶ θὰ πιάνου ὅ,τι ἀντρίσια δουλειά.

Εἰποῦσα ταῦτα ἐξῆλθε τῆς οἰκίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δάσος, ὅπως περισυνάξῃ τὰ διεσκορπισμένα ὑπὸ τοῦ λύκου αἰγοπρόβατα, ἐνῷ ὁ πατήρ της ἔκαμνε τὸν σταυρόν του καὶ ἔτριβε τὰ μάτια του, ἵνα πεισθῇ ἐὰν ἀληθῶς ἡ Μαρία του μετεβλήθη εἰς ἀρσενικὸ παιδί.

Ἔκτοτε ἡ Μαρία ἔμεινεν ἀνδρικοφορεμένη καὶ ὡπλισμένη, αἱ δὲ συνηλικιώτιδές της ἐπωνόμασαν αὐτὴν «Μάρκον» ἢ πρὸς τιμὴν τῆς ἀκμαζούσης τότε μνήμης τοῦ ἥρωος τοῦ Σουλίου Μάρκου Μπότσιαρη, ἢ χάριν τῆς ταὐτότητος τῶν τριῶν πρώτων γραμμάτων τοῦ ὀνόματός της. Ὁ ἐκ Μαρίας Μάρκος φέρει ἔκτοτε ἐπὶ ἑξήκοντα ἤδη ἔτη τὸ ἀνδρικὸν ὄνομα, τὴν ἀνδρικὴν περιβολὴν καὶ τὸ σελλάχι του πλῆρες φονικῶν ἐργαλείων καὶ θὰ φέρῃ αὐτὰ μέχρι θανάτου.

Ἐπὶ ἑξήκοντα ὅλα ἔτη ζῇ ὡς μέλος τοῦ ἀνδρικοῦ κύκλου καὶ ποσῶς δὲν ὑστέρησε. Μετέσχεν εἰς τὰς ἐπαναστάσεις τοῦ 1854, ὅτε ἀνδρείως ἠγωνίσθη ἐν Καλαμπάκᾳ ὑπὸ τὸν Θεσσαλὸν ὁπλαρχηγὸν Νικολάκην Μπλαχάβαν, ἀπόγονον τοῦ Παπᾶ-Θύμιου καὶ τὴν τοῦ 1878, ὑπὸ τὸν Ζιάκαν, συντελέσας ἢ συντελέσασα σπουδαίως εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ περιβοήτου Μουσᾶ-Γκέγκα.

Ἐπὶ Τουρκοκρατίας ὡς Μάρκος, δηλ. ἄρρην, ἐπλήρωνε χαράτσι δηλ. τὸν κεφαλικὸν φόρον, οὗτινος εἰσὶν ἀπηλλαγμέναι αἱ γυναῖκες, κατὰ δὲ τὴν ἀπογραφὴν τὴν ἐνεργηθεῖσαν μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ κατάληψιν τῆς Θεσσαλίας, ἐνεγράφη εἰς τὸ δημοτολόγιον καὶ τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους καὶ χαίρει τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι!

Εἰς τὰς τελευταίας δημοτικὰς ἐκλογὰς ἦτο ὑποψήφιος δημοτικὸς σύμβουλος τοῦ δήμου Γόμφων καὶ ἀπέτυχε δι' ὀλίγων μόνον ψήφων!!

Ἤδη τυγχάνει πάρεδρος τοῦ χωρίου Βρόστιανης καὶ ἐκτελεῖ ἀνδρικώτατα τὰ καθήκοντα τοῦ ἀξιώματος αὐτῆς. Παραδόξως ἡ φωνή της εἶνε ἀνδρική, ἡ δὲ μακρὰ καπνοσύριγξ ἣν πολὺ συχνὰ καπνίζει παρέχει αὐτῇ ὕψιν ἀνδρὸς σπανοῦ!!!

*
* *

Ἰδού, φίλαι ἀναγνώστριαι! τὸ μέγα τοῦ αἰῶνος ζήτημα, ἡ ἐξίσωσις τῆς γυναικὸς πρὸς τὸν ἄνδρα, τὸ ὁποῖον αἱ πεπαιδευμέναι γυναῖκες τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς διὰ χιλιάδων συλλόγων καὶ ἑκατομμυρίων ἐνεργειῶν προσπαθοῦσι νὰ λύσωσι, τὸ ἔλυσεν ὁ ἄσημος γυναικάνδρας τοῦ ἀσήμου χωρίου Βρόστιανης πρὸ ἑξήκοντα ὅλων ἐτῶν ἐπιτυχέστατα καὶ πρακτικώτατα. Θέλετε καὶ σεῖς νὰ ἐξισωθῆτε μὲ τὸ ἀνδρικὸν ἤτοι τὸ ἰσχυρὸν λεγόμενον φῦλον; Θέλετε νὰ ψηφίζετε; Θέλετε νὰ ἐκλέγεσθε δημοτικοὶ σύμβουλοι, δήμαρχοι, βουλευταί; Θέλετε νὰ γίνητε ὑπουργοί, ἀξιωματικοὶ καὶ ὅ,τι ἄλλο θέλει ἡ ψυχή σας, ἐν ἑνὶ λόγῳ «νὰ μπῆτε 'στὴ μύτη» τῶν ἀνδρῶν; Θέλετε ὅλα αὐτά; Ἐμπρός! Ἐκδυθῆτε τὰς μακρὰς ἐσθῆτας σας, κόψατε τὰ μαλλιά σας σύρριζα, ἐνδυθῆτε ἀνδρικὰ φορέματα, φορέσατε πιστόλια καὶ μαχαίρια καὶ μιᾷ φωνῇ κράξατε πρὸς τοὺς ἄνδρας:

— Ὀπίσω σφετερισταὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν ἱερῶν δικαιωμάτων μας! Εἴμεθα ἴσοι!!!

Καὶ θὰ γίνητε.

Ὅταν κατορθώσητε τοῦτο, καὶ εἶνε εὐκατόρθωτον, μὴ λησμονήσητε νὰ στήσητε ἀνδριάντα εἰς τὸν πτωχὸν γυναικάνδρα τῆς Βρόστιανης εἰς ἀίδιον εὐγνωμοσύνην, νὰ δεχθῆτε δὲ εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς συνδυασμούς σας καὶ..... τὸν γράφοντα τὰς γραμμὰς ταύτας.

Χ. Χρηστοβασίλης

ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΑΡΤ ΒΛΑΚΗΣ

(Συνέχεια)

«Τὰ δημοτικὰ ᾄσματα τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων εἰσὶ τῇ ἀληθείᾳ μαρτυρίαι ἐθνικῆς ζωτικότητος, ἀνώτεραι οἱουδήποτε ἄλλου φιλολογικοῦ προϊόντος τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος, ὅπερ μέχρι τοῦδε ἀνεφάνη.

Ἡ δημοτικὴ ποίησις ἔχει διὰ τὸν ἄνθρωπον τῆς καλαισθησίας ἀξίαν ἀνωτέραν ἐκείνης, ἣν ἡ ποίησις ἔχει αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, ἁπλῶς διότι εἶνε δημοτικὴ· ἀξίαν παρομοίαν τῆς τοῦ ἀγρίου φυτοῦ ὡς πρὸς τὸν Βοτανικόν. Καὶ αὐτὰ εἰσέτι τὰ χυδαῖα ἐπιγράμματα τοῦ Μαρσάλ, καίτοι πλήρη βωμολοχιῶν καὶ σκαιᾶς κωμικότητος, διατελοῦσιν ὡς μάρτυρες τοῦ διεφθαρμένου βίου τῆς κοσμοκράτορος Ρώμης, καὶ ἔχουσι μεγαλητέραν ἀξίαν διὰ τὸν ἱστορικὸν καὶ τὸν φιλόλογον, ἢ ὅσον ᾠδαί τινες τῶν τελειωτέρων τοῦ Ὁρατίου. Μ' ὅλα τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν εἰσὶ φυτὰ παρεμφερῆ τῷ ἐδάφει, ἐξ οὗ ἀνεφύησαν· τοῦτο δὲ εἶνε πάντοτε εὐχάριστον εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν ὀφθαλμόν.

Τοιουτοτρόπως τὰ *ρωμαϊκα τραγούδια* εἰσὶν ἀρκούντως ἁπλᾶ· τινὰ δὲ ἐξ αὐτῶν κραυγαὶ ἢ πνοαὶ μόνον τοῦ δημοτικοῦ βίου μετ' ἐλαχίστης ποιητικῆς εὐφυΐας καὶ μετὰ ὀλιγίστης ἢ οὐδεμιᾶς τεχνικῆς ἐπιδεξιότητος· ἐν τούτοις ἀποπνέουσι ποιητικὸν ἄρωμα, καὶ ἔχουσι τὴν δροσερότητα τῶν βάλτων καὶ τῶν χλοερῶν πεδιάδων, εἰς ἣν ἀρέσκονται οἱ εὔρωστοι πεζοδρόμοι, οὐδόλως ζηλεύοντες τὸ δυνατὸν ἄρωμα, ὅπερ ἀποπνέει ὁ πεπυκνωμένος χρυσοπόρφυρος λειμὼν τῆς τροπικῆς βλαστήσεως.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὰ τραγούδια ταῦτα εἰσὶ κατώτερα τῶν Σκωτικῶν ἡμῶν ᾀσμάτων ὡς πρὸς τὴν δραματικὴν ποικιλίαν, τὴν ἡδύτητα καὶ τὸν ἀκριβῆ ρυθμόν, εἰσὶν ὅμως συγχρόνως τοσοῦτον δημοτικά, καὶ τόσον ἐντελῶς Ἑλληνικά, ὥστε ὁ ἀγαπῶν τὴν Ἑλλάδα δὲν δύναται ἢ νὰ ἀγαπᾷ ἐξ ἴσου καὶ ταῦτα.

Τὸ καθ' ἡμᾶς ὁμολογοῦμεν ἐλευθέρως, ὅτι, προκειμένου περὶ σειρᾶς τινος τῆς Λυρικῆς ποιήσεως, ὁμοίας τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Δὸν Κισσώτου τοῦ Σερβάντου, ἠθέλομεν μεσιτεύσει ἐκθύμως ὑπὲρ τῶν ψελλιζόντων Ὁμήρων τοῦ Σουλίου καὶ τῆς Μάνης, ἀδιαφοροῦντες περὶ τῆς ἐστιλβωμένης καλλονῆς τῆς κλασικῆς ἀνθολογίας καὶ τῆς τεχνικῆς ἡδυπαθείας τοῦ ἀληθοῦς ἢ ψευδοῦς Ἀνακρέοντος.

Εἶνε ἀπίστευτον τῇ ἀληθείᾳ ὁποῖον τινα στόμαχον κέκτηνται τινες ὡς πρὸς τὴν ἑλλ. φιλολογίαν περιορίζοντες αὐτὴν ἐντὸς κύκλου στενοῦ καὶ αὐθαιρέτου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου πᾶν ἄλλο εἶνε μηδέν.

Οἱ ἐν λόγῳ πεπαιδευμένοι ἄνδρες ἀναμασῶσι πέτρας καὶ χάλικας ἐκ τῶν πρὸ πολλοῦ κατειργασμένων στρωμάτων τῆς ἀρχαίας φιλολογίας, ἐνῷ ἀφίνουσι νὰ ἀπόλλυται ἐν ἠρεμίᾳ ἡ γλυκύτης καὶ ἡ εὐωδία τῶν θύμων, οἵτινες πλήρεις μελισσῶν αὐξάνουσι παρὰ τὰς ὄχθας ἐρευνῶν ἧττον ὀρθοδόξων. Ἀναμφιβόλως ὑπάρχει φυσική τις προτίμησις ἔχουσα τὴν ἀξίαν αὐτῆς ἐντὸς καθὼς καὶ ἐκτὸς τῶν πανεπιστημιακῶν τοίχων· οὐδέποτε ὅμως νοήμων τις σοφὸς θέλει ἀνεχθῆ νὰ ἐμπαιχθῇ ὑπὸ παλαιοῦ τινος καὶ λευκοφαίου λίθου ὅσον μεγάλος καὶ ἂν τύγχάνῃ, προτιμῶν αὐτὸν τοῦ μεγαλοπρεποῦς τρούλλου τοῦ Ἁγ. Πέτρου.

Ἄσχημόν τι μελάνωμα τῶν χειρῶν τοῦ Ἁγ. Λουκᾶ διατελεῖ ἐσαεὶ τοιοῦτον ἀνεξαρτήτως τοῦ καλλιτεχνικοῦ αἰσθήματος καὶ τοῦ αἰσθήματος τῆς εὐσεβείας. Ἡ χειρὶ στὴ τῶν εἰκόνων ἣν ἔγραψέ ποτε ὁ Γεώργιος Χάρβυς ἔχει ἀξίαν διὰ τὸν ὑγιὰ ὀφθαλμὸν μεγαλειτέραν ἐκείνης, ἣν ἀποδίδουσιν αὐτῇ οἱ τῶν εἰκόνων ἔμποροι. Ὑπὸ τοιαύτην ἔποψιν τὰ *ρωμαϊκα τραγούδια* ἀπαρτίζουσι σπουδαῖον κλάδον τοῦ λυρικοῦ πλούτου τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ δι' ἐκείνους ἀκόμη, οἵτινες *γνωρίζουσιν*[1] ὅτι δὲν ὑπῆρχε ρανὶς ἑλληνικοῦ αἵματος ἐν τῷ σώματι τοῦ Μάρκου Βότσαρη[1].

Αὐτός τε καὶ ἄλλοι Ἀλβανοὶ ἥρωες, ἀπορροφηθέντες ὑπὸ τῆς καταπληκτικῆς ἐπιδράσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀποκατέστησαν Ἕλληνες, ὅπως ὁ Λούκιος καὶ ὁ Σενέκας, καίτοι γεννηθέντες Ἱσπανοί, ἀποκατέστησαν Ρωμαῖοι.

Ὁλόκληρον βιβλίον δύναταί τις νὰ συγγράψῃ περὶ τῆς δημώδους Νεοελληνικῆς ποιήσεως, καταδεικνύων τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας καὶ τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτῆρος, ἐξ ὧν αὕτη τυγχάνει γνωστή. Ἐνταῦθα χάριν μικρᾶς διασκεδάσεως προσφέρομεν δύο ἢ τρία δημοτικὰ ᾄσματα ἐκ τοῦ χαρτοφυλακίου ἡμῶν, δυνάμενα νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς δεῖγμα. Ἡ ποίησις τῶν τραγουδίων τούτων εἶνε ἀξιοσημείωτος, διότι ἐν γένει δὲν εἶνε ὁμοιοκατάληκτος· ἡ δὲ κλασικότης αὐτῶν αὕτη δύναται νὰ ἐξευμενίσῃ ἀκαδημαϊκόν τινα ἀναγνώστην.

Τὸ ἑξῆς ποιημάτιον ἐθαυμάζετο πολὺ ὑπὸ τοῦ Γκαίτη.

Γιατ' εἶνε μαῦρα τὰ βουνὰ καὶ στέκουν βουρκωμένα;
μὴν ἄνεμος τὰ πολεμᾷ, μήνα βροχὴ τὰ δέρνει;
Κι' οὐδ' ἄνεμος τὰ πολεμᾷ, κι' οὐδὲ βροχὴ τὰ δέρνει,
μόνε διαβαίνει ὁ Χάρος τας μὲ τοὺς ἀποθαμμένους.
Σέρνει τοὺς νιοὺς ἀπὸ μπροστά, τοὺς γέροντας κατόπι,
τὰ τρυφερὰ παιδόπουλα 'στὴ σέλ' ἀραδιασμένα.
Παρακαλοῦν οἱ γέροντες, τ'ἀγόρια γογατίζουν
—«Χάρε μου κόνεψ' εἰς χωριό, κόνεψ' εἰς κρύα βρύσι,
νὰ πιοῦν οἱ γέροντες νερὸ κ' οἱ νιοὶ νὰ λεθαρίσουν,
καὶ τὰ μικρὰ παιδόπουλα νὰ μάσουνε λολούδια.»
—«Κι' οὐδ' εἰς χωριὸ κονεύω 'γὼ κ'οὐδὲ εἰς κρύα βρύσι,
"Βρχονν' ἢ μάννες γιὰ νερό, γνωρίζουν τὰ παιδιά των,
γνωρίζονται τ' ἀνδρόγυνα καὶ χωρισμὸ δὲν ἔχουν.

Ὁ Χάρων ἢ ὁ Θάνατος εἶνε ἡ πρωτίστη εἰκὼν ἐν τῇ δημώδει ποιήσει τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, καὶ ἐκ τῶν ὀλιγίστων, τὸ μόνον ἴσως μυθολογικὸν πρόσωπον ἐκ τῆς ὡραίας ἐκείνης χορείας, τῆς ἄλλοτε κατοικούσης τὸν Ὄλυμπον, ὅπερ ἡ Βυζαντινὴ ὀρθοδοξία καὶ ὁ Σλαυικὸς βαρβαρισμὸς ἀφῆκαν νὰ περιφέρηται ἐπὶ τῶν ἑλληνικῶν λόφων.

Ἐν τῷ ἑξῆς δευτέρῳ τούτῳ τραγουδίῳ ὁ βλοσυρὸς πορθμεὺς τῆς λέμβου τῶν νεκρῶν ἀναλαμβάνει τὸ ἔργον τῆς ἀρχαίας Νεμέσεως, καὶ ἐπιπλήττει τὴν ἀλαζονείαν ἐν τῷ προσώπῳ ὑπάρξεως πολὺ νεαρᾶς εἰσέτι, ἀγνοούσης τό: «Ἐν τούτῳ καυχάσθω ὁ καυχώμενος ἐν τῷ συνιεῖν καὶ γινώσκειν τὸν Κύριον.»

Μία λυγερὴ πεινέθηκε, πῶς χάρο δὲ φοβᾶται, κτλ.

Τὰ ἀνωτέρω ᾄσματα ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Φωριὲλ εἰσὶ τύπος ἀληθὴς τοῦ ὕφους καὶ τῆς ὕλης τῶν Ἑλληνικῶν τραγουδίων. Ὁ ρυθμὸς αὐτῶν εἶνε οἰκεῖος εἰς τὴν ἀκοήν μας· ἔχει δέ τι τὸ μονότονον, σύναμα δὲ καὶ ἠχον τῆς ἐπαναλήψεως, δι' ὧν τέρπεται τὸ ἀκαλλιέργητον δημοτικὸν ὠτίον· διαφέρουσι δὲ κατὰ πολὺ ὡς πρὸς τὴν ποικιλίαν καὶ τὴν εὔροιαν τῶν Ὁμηρικῶν ἐπῶν.

Ὅ,τι σήμερον ἀναφέρεται εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀνῆκε τῇ Σκωτίᾳ πρὸ ἑκατὸν μόλις ἐτῶν. Δὲν ὑπάρχει ἐλάχιστον τῆς ἐν Ἑλλάδι ληστείας, ὅπερ δὲν ἀνήκει εἰς τὴν ἱστορίαν ὅλων τῶν ἐθνῶν, κατά τινα περίοδον τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῶν. Ἡ τελευταία στροφὴ τοῦ ἄνωθι τραγουδίου, ἐμπεριέχουσα τὴν βαρεῖαν κατάραν ἐνώπιον τῆς Παρθένου Μαρίας καὶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, καθὼς καὶ τὸ ἔργον τῆς λατρείας, ἧς πρώτιστον μέρος ἀπαρτίζει τὸ ψήσιμον τοῦ ἀρνίου, εἶνε ἀποκλειστικῶς νεοελληνικά, ὑπενθυμίζοντα εἰς τοὺς ἐπισκεφθέντας τὴν Ἑλλάδα πολλὰς εὐχαρίστους εἰκόνας ἀγροτικῆς ἐποποιίας.

Οἱ Κλέφται, ὧν ἡ πρὸς τοὺς πτωχοὺς χωρικοὺς ἀπανθρωπία καὶ σκληρότης ἐξιστορεῖται ἐν «*Λάγι' ἀρνίῳ*», εἶνε καθ' ἡμᾶς ὡραιοτάτη θρηνῳδία, ἥτις πολὺ πιθανὸν νὰ χαρακτηρισθῇ διαφοροτρόπως ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων, ἂν τοιούτου εἴδους ποιημάτια ἀπέμεινον ὡς τὰ μόνα λείψανα τοῦ δημώδους χαρακτῆρός των. Ἐν τῇ δημώδῃ ὅμως φαντασίᾳ οἱ ἐν λόγῳ ἄνδρες, ἀντὶ νὰ ὦσι κλέπται, λῃσταὶ καὶ ἁρπαγες, τοὐναντίον παρουσιάζονται ὑπὸ τὰς ἐνδόξους μορφὰς τοῦ Σάξωνος Ρῶμπιν Χοῦδ καὶ τοῦ Γαλάτου Μὰκ Γρέγωρ.

Ἄνευ νόμων, μᾶλλον ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτῶν, ἢ τοῦ ἐλαττωματικοῦ ἐθνικοῦ χαρακτῆρος διεβιβάσθησαν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς ὡς προσωποποίησις τῆς ἀρρενωπῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τοῦ *παλληκαριαμοῦ* ἐθνικῶν ἀγώνων. Ἐν τοῖς δημοτικοῖς ᾄσμασι τυχόντες συγγνώμην ὡς *κλέφται*, ᾄδονται ὡς πατριῶται· ὡς ἐκ τούτου δὲ τὰ κατορθώματα αὐτῶν, καίτοι μὴ ἔχοντα ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον διὰ τὸν ἀναγνώστην ἐν γένει, θέλουσι διαμένει ἐσαεὶ ὡς ἐνδιαφέρουσαι ἱστορικαὶ ἀναμνήσεις εἰς τὸν ἱστορικόν, δεικνύοντα ἐν τῇ ἀγριότητι αὐτῶν τὸ φυσικὸν προνόμιον τῶν μεγάλων *ἱστορικῶν γεγονότων* τοῦ 1821.

Τὰ ποιημάτια *Χρῆστος Μιλλιόνης*, *Ὄλυμπος καὶ Κίσσαβος* εἰσὶ πράγματι ὡραῖα δείγματα κλεπτικῶν τραγουδίων. Ὁ Ἰοζὲρ ἐν τῇ πολυτίμῳ αὐτοῦ περιγραφῇ ἐκδρομῆς τινὸς ἐν μέσῳ χώρας, ἀγνώστου τοῖς πλείστοις τῶν συστηματικῶν περιηγητῶν, ἐποιήσατο τὴν ἑξῆς ὀρθὴν παρατήρησιν: ὅτι δηλαδὴ τὰ τραγούδια ταῦτα ὡς πρὸς τὴν ἔκφρασιν καὶ τὴν ὕλην, ὑπενθυμίζουσιν ἡμῖν ἀρκούντως τὰ Ὁμηρικὰ ἔπη. Προσθέτει δέ, ὅτι οἱ μὴ ἀνακαλύπτοντές ἐν αὐτοῖς ὡς πρὸς τὸ ὕρος καὶ τὴν ἔκφρασιν τὸν ἰδιάζοντα ἐκεῖνον χαρακτῆρα ποιήσεως, προωρισμένης νὰ ψάλληται ὑπὸ τοῦ λαοῦ, καὶ οὐχὶ νὰ ἀναγινώσκηται ἐν βιβλίοις, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς Ὁμηρικοῖς, ἀγνοοῦσι καὶ τὸ ἀλφάβητον τῆς Ὁμηρικῆς γλώσσης. Εἶνε ἐπίσης βέβαιον, κρίνοντες ὡς πρὸς τὴν ὕλην οὐχὶ μόνον ἐκ τῶν *Ἑλληνικῶν*, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν Σερβικῶν καὶ ἄλλων δημωδῶν τραγουδίων, ὅτι τὸ ἱστορικὸν στοιχεῖον εἶνε πάντοτε ἡ ἰσχυροτέρα ῥίζα, ἐξ ἧς ταῦτα ἀνεβλάστησαν καὶ δὲν δύναταί τις ἐξαλείψων καὶ τὸ ἐλάχιστον τῶν οὐσιωδῶν τῆς Ἑλληνικῆς ποιήσεως, νὰ μὴ ἀποσβέσῃ συγχρόνως καὶ μέρος αὐτοῦ. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει τὴν σκηνὴν τῆς δημοτικῆς μνήμης ἤθελον ἀσχολήσει ἐξ ὁλοκλήρου δι' ἀνατολικῶν μόνον ἀλληγοριῶν, περὶ φωτὸς καὶ σκότους, διαλύσεως καὶ ἀναγεννήσεως, καὶ ἄλλων εὐοίκων εἰκόνων τῆς πανθεϊστικῆς θεολογίας.

Κατὰ τὸν ἐθνικὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα τὸ *Κλέφτικο τραγοῦδι* προεβιβάσθη φυσικῶς εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀποκλειστικῶς ἱστορικοῦ ὡραῖον δὲ τοῦτου παράδειγμα δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ περιγράφον τὴν *Ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς*.

Ταῦτα περὶ τοῦ φιλοπολέμου στοιχείου τῆς παραφυάδος ταύτης μελλούσης τινὸς Ἰλιάδος, ἐὰν ποτε αἱ ἡμέραι τῶν ἀοιδῶν ἐπανέλθωσι, καὶ αἱ τῶν ἀναγνωστῶν ἐκλείψωσιν ἐπί τινα χρόνον ἐκ τῆς γῆς ὁλοκλήρου.

Ὑποδεέστερα τῶν δημωδῶν ᾀσμάτων, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀνάξια τῆς προσοχῆς τῶν ἐραστῶν τῆς ποιήσεως, εἶνε τὰ μᾶλλον καλλιεργημένα προϊόντα τῆς Νεοελληνικῆς λύρας. Οὐχὶ πτερόεντα ἔπη ἀγνώστων ἀνδρῶν, ἀλλὰ διακεκριμέναι ἀρθρώσεις γνωστοῦ τινος καὶ τὸν ποιητὴν ἐπαγγελλομένου.

Ἀναμφιβόλως ὡς πρὸς τοῦτον τὸν κλάδον τῆς φιλολογίας οἱ Ἕλληνες δὲν ἀπέκτησαν εἰσέτι τὸν ἔξοχον αὐτῶν ἐθνικὸν διερμηνέα. Ἀντὶ Ναπολεοντείου τινὸς ποιητοῦ, ὁδηγοῦντος ὅλας στρατιὰς ἐπὶ τῶν πεδίων τῆς ἁρμονικῆς πάλης, καὶ πληροῦντος τὴν Εὐρώπην ἐκ τοῦ ἤχου ἐπανειλημμένων μαχῶν, ἔχομεν ὀλίγους μόνον ἀκροβολιστὰς ἐλαχίστης πείρας ἡγέτας ἀψιμαχιῶν, ὧν τὰ κατορθώματα δέν ἀκούει ἄλλος, ἐκτὸς τοῦ ἐπισκεπτομένου τὴν κοιλάδα ἔνθα οὗτος εἶδε τὸ φῶς.

Ὅσον ὑψηλὰ καὶ ἂν ἵσταται ὁ Π. Σοῦτσος, οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Εὐρώπης δὲν εἶνε πρὸς αὐτὸν ἐστραμμένοι. Φοβούμεθα ὅτι ὁ *Μεσσίας* αὐτοῦ οὐδέποτε θέλει προξενήσει ἐν Εὐρώπῃ, οὔτε τὸ δεκατημόριον τῆς ἐντυπώσεως, ἣν ἐπροξένησε τὸ ὁμώνυμον ποίημα τοῦ Κλόπστωκ, τοῦ ἀληθοῦς Γερμανοῦ Μίλτωνος. Λαβὼν ποτε αὐτὸ εἰς χεῖρας ὡς Κυριακὸν ἀνάγνωσμα, κατελήφθην, πρὶν φθάσω εἰς τὸ τέλος τῆς πρώτης πράξεως ὑπὸ αἰσθήματος ὁμοίου ἐκείνου, ὅπερ καταπιέζει τὸν στόμαχον κατόπιν μεγάλων πόσεων ἀδυνάτου τείου. Ἐν τῷ *Περιπλανωμένῳ* τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπάρχουσι μέρη τινά, μὴ στερούμενα ἀναμφιβόλως ἀρκούσης δυνάμεως καὶ λαμπρότητος λυρικῆς· πλὴν ἐν συνόλῳ καὶ τὸ ποίημα τοῦτο δὲν εἶνε ἄλλο τι, ἢ ἀσθενὴς καὶ διακεκομμένη ἠχὼ τοῦ Τζάϊλδ Χάρολδ.

---

1 Ὁ καθηγητὴς ὑπαινίττεται ἐνταῦθα τὸ τοῦ Ἱστορικοῦ Φίνλεϋ, οὗτινος μνημονεύει ἐν ὑποσημειώσει καὶ τὰ ἑξῆς: —«Οἱ στρατιῶται τοῦ Σουλίου καὶ οἱ ναῦται τῆς Ὕδρας, οἱ ἀνδρειότεροι πολεμισταὶ καὶ ἀπιτηδειότεροι θαλασσοπόροι ἦσαν τῆς καθαρωτέρας ἀλβανικῆς φυλῆς, ἀμέτοχοι οἱουδήποτε κράματος ἑλλ. αἵματος».

Δὲν τολμῶμεν νὰ καταδικάσωμεν ἐν γένει ἅπαντα τὰ τελευταῖα προϊόντα τῆς ἑλληνικῆς Μούσης διότι δὲν ἀνέγνωμεν αὐτά· ἐκ τῶν ὑπ ὄψιν μας ὅμως εὕρομεν ὅτι τὰ πλείστα, ἐκτὸς μεγάλης ποσότητος ψευδοῦς καὶ ἐξημμένου αἰσθήματος, ἔχουσι τὸ ἐλάττωμα τοῦ πλατειασμοῦ, ὅπερ δέον νὰ ἀποσκορακισθῇ. Ἐν τούτοις μεταξὺ τῶν ἀσθενῶν κελαδημάτων τῆς λύρας εὕρομεν τεμάχιά τινα, ἐλπίζομεν δὲ νὰ εὕρωμεν πλειότερα, δυνάμενα νὰ κατάσχωσι θέσιν ἐν οἵᾳ δήποτε συλλογῇ τῆς ἑλλην. λυρικῆς ποιήσεως. Καὶ ἐν τοῖς μᾶλλον ἀδυνάτοις καὶ ἐξημμένοις ἀνεκαλύψαμεν εὐχαρίστως ἐθνικόν τινα χρωματισμὸν ἔχοντα ἑλκυστικὸν θέλγητρον. Ὁ πατριωτισμὸς ὡς ἐ ἑλληνομσύνη καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν. Ἐν τῇ ᾠδῇ τοῦ Καρασούτσα τὰ *Παρελλήνια* ὑπάρχει πολὺ τὸ νεανικὸν ἐν τῷ ὕφει καὶ τὸ ὑπερβολικὸν ἐν τῷ αἰσθήματι, πλὴν εἶνε τοσοῦτον ἐντελῶς Ἑλληνική, καὶ ἐκφράζει τοσοῦτον ἰσχυρὸν πίστεως αἴσθημα καὶ ζεοῦ φιλοπατρίας Ἑλληνικῆς πρὸς τὸ ἔνδοξον παρελθὸν καὶ τὸ προσδοκώμενον μέλλον ἐθνικῆς δόξης, ὥστε πρέπει νὰ ἀναγινώσκηται μετὰ μεγάλης εὐχαριστήσεως ὑφ' ἕλων ἐκείνων, οἵτινες τρέφουσι σὺμπάθειάν τινα πρὸς τὰς ἐλπίδας, αἵτινες ἐπὶ τοῦ παρόντος ζωογονοῦσιν ἐν Ἑλλάδι τοὺς ἐξοχωτέρους νόας. Ἤθελεν εἶσθαι ἀπώλεια χρόνου ἡ ἐπικρισις τῶν σφαλμάτων τοῦ ποιήματος· ἡ ἰδέα ὅμως εἶνε καλὴ καὶ τὸ ἀποτέλεσμα θὰ ἦτο μεγαλείτερον ἂν εἰς τινα μέρη ἡ ἔκφρασις ἐτύγχανε μᾶλλον περιωρισμένη.

Ἡ ἀπλότης μεθ' ἧς ἐκφράζεται ἡ θλίψις ἐν τινι μικρῷ ποιήματι τοῦ Α. Ὑψηλάντου, εὑρίσκεται εἰς εὐχάριστον ἀντιπαράστασιν μὲ τὴν πομπώδη ἔκφρασιν τῶν «Πανελληνίων». Τὸ μικρὸν πτηνὸν παριστᾶ βεβαίως τὴν κατάτασιν καὶ τὰ αἰσθήματα τοῦ ἐν Εὐρώπῃ ἀπάτριδος Ἕλληνος . . .

Περαίνομεν διὰ τοῦ ἀκολούθου μικροῦ ποιηματίου, γεγραμμένου ἀναμφιβόλως ὀλίγον μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὅπως ὁ σπουδαστὴς ἔχῃ ἐνώπιον αὐτοῦ ὡραῖον δεῖγμα τῆς δημώδους Ἑλληνικῆς ποιήσεως τοῦ ΙΕ' αἰῶνος.

Σημαίνει ὁ Θεός, σημαίνει ἡ γῆ, σημαίνουν τὰ 'πουράνια,
Σημαίνει κ' ἡ Ἁγιὰ Σοφιά, τὸ Μέγα Μοναστήρι
Μὲ τετρακόσια σήμαντρα, κ' ἑξηνταδυὸ καμπάνες,
Κάθε καμπάνα καὶ Παπᾶς, κάθε Παπᾶς καὶ Διάκος,
Νὰ μποῦνε 'ς τὸ Χερουβικὸ καὶ νᾶβγῃ ὁ Βασιλέας.
Περιστερὰ 'κατέβηκεν ἀπὸ τὰ μέσ' οὐράνια,
— «Πάψετε τὸ Χερουβικό, κι' ἂς χαμηλώσουν τ'Ἅγια!
Παπάδες πόρτε τὰ ἱερά, καὶ σεῖς κεριὰ σβυστῆτε,
Γιατί εἶνε θέλημα Θεοῦ ἡ Πόλι νὰ τουρκέψῃ,
Μόν' στεῖλτε λόγο 'ς τὴ Φραγκιὰ ν' ἄρθουνε τρία καράβια,
Τὄνα νὰ πάρῃ τὸ Σταυρό, καὶ τ' ἄλλο τὸ Βαγγέλιο,
Τὸ τρίτο τὸ καλήτερο τὴν Ἅγια Τράπεζά μας,
Μὴ μᾶς τὴν πάρουν τὰ σκυλλιὰ καὶ μᾶς τὴν μαγαρίσουν»·
Ἡ Δέσποινα ἐταράχτηκε, κ' ἐδάκρυσαν ἡ κόνες.
— Σώπασε Κυρὰ Δέσποινα, καὶ σεῖς Κόνες μὴ κλαῖτε,
Πάλι μὲ χρόνους μὲ καιροὺς, πάλι δικά μας εἶνεν.

VIII

Τῷ 1877 ὁ καθηγητὴς Βλάκης ἐξέδωκεν *Τοὺς Σοφοὺς τῆς Ἑλλάδος* ἐν εἴδει Δραματικῶν Διαλόγων. Ἐν αὐτοῖς ζωγραφίζει τὴν εἰκόνα ἑνὸς ἑκάστου τούτων μετὰ μεγίστης ἐπιδεξιότητος καὶ τέχνης καὶ ἱστορεῖ ἀφελῶς τὰ ἀθάνατα κατορθώματα τῆς Ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας.

Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐδημοσίευσε «Φυσικὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἀθεϊσμοῦ». Ἐν τῷ σπουδαίῳ τούτῳ ἔργῳ ἐπιτίθεται λάβρος κατὰ τοῦ Ἀθεϊσμοῦ ἀποκαλῶν αὐτὸν *μαύρην ἄβυσσον*, *ματαιότητα* καὶ *ἀπελπισίαν*, ὑποστηρίζων δι' ἀκαταμαχήτων ἀποδείξεων ὅτι ἡ θρησκεία εἶνε ἀναγκαιοτάτη καὶ ὅτι ἄνευ αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος ἀποκαθίσταται κτῆνος. Τὴν ἰδέαν ταύτην πολλοὶ τῶν σοφῶν τοῦ αἰῶνος ἡμῶν ἐξέφρασαν καὶ ὑπεστήριξαν, ὁ δὲ Γλάδστων λέγει :

«Ὁ μὴ διδαχθεὶς τὰς ἀληθεῖς καὶ ἀθανάτους ἀρχὰς τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας ἀείποτε ἔσεται πτωχός, δυστυχής, τυφλὸς καὶ γυμνός».

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο τοῦ γηραιοῦ Βλάκη συνιστῶμεν θερμῶς εἰς τὴν σύντονον μελέτην ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων, ὑπομιμνήσκοντες αὐτοῖς ὅτι ἄνευ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας ἀδύνατον τὸ ἔθνος ἡμῶν νὰ ἀνυψωθῇ εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς ἀληθοῦς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

Τῷ 1882 ἐδημοσίευσε τὸ «Περὶ Αὐτοδιδασκαλίας» σύγγραμμα οὐτινος ἐν βραχεῖ διαστήματι 13 ἐκδόσεις ἐξηντλήθησαν· μετεφράσθη δὲ εἰς τὴν Γερμανικήν, Γαλλικὴν καὶ Βοημικήν. Λυπούμεθα ὅτι τὰ στενὰ ὅρια τῆς «*Ἑβδομάδος*» δὲν ἐπιτρέπουσιν ὅπως δώσωμεν πληρεστάτην ἀνάλυσιν τοῦ ἔργου τούτου, ἐπιφυλασσόμεθα ὅμως ὅπως πράξωμεν τοῦτο ἐν προσεχεῖ μέλλοντι.

Τοιαῦτα ἐν μικρογραφίᾳ τὰ φιλολογικὰ ἔργα τοῦ φιλέλληνος καθηγητοῦ Βλάκη, ἐν ἑκάστῃ σελίδι τῶν ὁποίων διαλάμπουσι τὰ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀκραιφνῆ καὶ φιλελληνικώτατα αὐτοῦ αἰσθήματα.

(ἕπεται τὸ τέλος)

Γ. Δ. Κ.

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΟΙ ΒΛΑΧΟΙ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ

ΣΑΜΜΑΡΙΝΑ

(Τέλος)

Τὸ ἕτερον ἡρωϊκὸν βλαχικὸν ᾆσμα ἀναφέρεται εἰς ἁρματωλὸν τινα Βλάχον Ἰωάννην Φλώρου θανόντα ἡρωϊκῶς κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἐν Πελοποννήσῳ, μαχόμενον μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἁρματωλῶν κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ. Ἰδοὺ αὐτό :

Γιὰ κάτστε, νὰ συλλογισθῶ γιὰ κάτοτε νὰ λογιάσω
Σὰν τὶ τραγοῦδι θὰνὰ εἰπῶ γιὰ τὸν Γιαννάκη τοῦ Φλώρου,
Ποῦ γλύτωσε ἀπ' τὴν Κορυτσὰ καὶ 'ς τὸ Μωρηὰ ἐσκοτώθη.
Ἐκεῖ ποῦ τῶθγαινε ἡ ψυχὴ ἔλεγε 'ς τὰ παιδιά του :
—Ἐσεῖς, καϋμένη συντροφιά, ἔσεῖς μωρὲ παιδιά μου,
Μὴν ἀπομείνη οὐτ' ἕνας σας, ὅλοι νὰ σκοτωθῆτε,
Νὰ μὴ μὲ πάρουν ἡ Τουρκιὰ κι' αὐτοὶ οἱ Ἀρβανίτες,
Καὶ πάρτε καὶ τὸ αἷμά μου, μεσ' 'ς τὸ χρυσό μου τάστι,
Καὶ σύρτε νὰ τὸ θάψετε 'ς τὸ ἔρμο τὸ χωριό μας
Μὲ κλάματα καὶ μὲ ψαλμούς, μὲ διάκους μὲ παπάδες.

Ὥστε οἱ Σαμμαριναῖοι, ὡς βλέπομεν, δὲν εἶνε ἀμιγεῖς κατὰ τὸ ἐθνικὸν φρόνημα τῶν Ἑλλήνων. Ἀνέκαθεν, ἀφ' ὅτου ὁ Ἑλληνισμὸς εἶδεν ὅτι δὲν ὑπέφερε ζυγὸν ἄλλου καὶ ἔλαβεν εἰς χεῖρας τὸ ὅπλον καὶ ἠγέρθη κατὰ τοῦ τυράννου, ἠκολούθησαν αὐτὸν καὶ οἱ Βλάχοι τῆς Πίνδου, οἵτινες μάλιστα κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν καὶ κατάκτησιν τῶν Τούρκων δὲν ὑπετάγησαν μετὰ τῶν συντρόφων των ὀρεινῶν Ἑλλήνων εἰς αὐτούς, ἀλλ' ἁπλοῦν φόρον ἐπλήρωνον εἰς τὴν Βασιλομήτορα. Ἡ Σαμμαρίνα, περὶ ἧς ἐνταῦθα ὁ λόγος, ἐκτὸς τοῦ εἰρημένου Γιαννάκη Φλώρου καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, τοῦ περιωνύμου ἠπειρώτου ἁρματωλοῦ Φλώρου, ἀνέδειξε καὶ ἄλλους πολλοὺς Τουρκομάχους ἥρωας, ἐξ ὧν γνωστοὶ ἐκ τῆς ἱστορίας εἶνε οἱ ἀκόλουθοι.

Ὁ Γιάννης Πρίφτης (ἀλβ.=Παπᾶς), ἀτρόμητος ὁπλαρχηγὸς τῆς Σαμμαρίνης περὶ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος. Εἶχε καταστῇ οὗτος ὁ τρόμος τῶν Τουρκαλβανῶν, οἵτινες κατὰ στίφη διήρχοντο ἐκ τῶν βλαχικῶν διόδων ἐπιστρέφοντες ἐκ τῶν κατὰ τὴν Θεσσαλίαν καὶ Μακεδονίαν ληστρικῶν ἐπιδρομῶν των πλήρεις λαφύρων. Οὕτως ὥστε ἠναγκάσθησαν ἐπὶ τέλους, ὑποστάντες πολλὰκις τὰ πάνδεινα, νὰ παραχωρῶσιν αὐτῷ τὸ τρίτον τῆς λείας των, ὅπως διέρχωνται ἐκεῖθεν ἀνενοχλήτως, διότι ἡ Σαμμαρίνα εἶνε ἡ μόνη ἐκεῖ δίοδος ἐκ τῆς Ἀλβανίας πρὸς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Θεσσαλίαν. Διὰ τῆς Θεσσαλίας δὲ τὰ ἀλβανικὰ ταῦτα στίφη ἐχύνοντο καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα. Ὅλων λοιπὸν τῶν ὁπλαρχηγῶν τῶν ἑλληνικῶν ἁρματωλικίων τότε ἔργον ἦτο νὰ προφυλάττωσι τὰς ἐπαρχίας των ἀπὸ τῶν στιφῶν τούτων. Εἰς τὰ στίφη ταῦτα κατατάσσονται καὶ οἱ Μετσοϊσαῖοι πρόγονοι τοῦ Τεπελενλῆ Ἀλῆ-πασᾶ, τοῦ περιβόητου τῶν Ἰωαννίνων σατράπου, οἵτινες ἀνέκαθεν εἰσέβαλλον εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῶν Ἀγράφων, ὅτε μὲν διαρκάζοντες αὐτήν, ὅτε δὲ πεισματωδῶς ἀποκρουόμενοι ὑπὸ τῶν ἑκάστοτε ὁπλαρχηγῶν αὐτῆς. Τὴν μεγάλην ὅμως θραῦσιν ὑπέστη εἰς ἐξ αὐτῶν ὁ Βελῆ-Μπένης, αὐτὸς ὁ πατὴρ τοῦ Ἀλῆ, ὅτε κατὰ τὸ 1743 ἐπιδραμὼν διὰ τῆς Θεσσαλίας εἰς Ἄγραφα ἀπεκρούσθη γενναιότατα ὑπὸ τοῦ τότε ὁπλαρχηγοῦ Γέρου Μπουκουβάλα, ὅστις καὶ κατεδίωξε τοὺς Ἀλβανοὺς μέχρι Σαμμαρίνης, ὅπου ἔκτοτε διέμεινε καὶ τὸ ὄνομά του ἔν τινι πηγῇ (ἡ βρύσι τοῦ Μπουκουβάλα). Ἐκεῖ δὲ παραλαβὼν αὐτοὺς ὁ Γιάννης Πρίφτης κατεδίωξε μέχρι τῶν θυρῶν τοῦ Τεπελενίου αὐτοῦ, καταστρέψας αὐτοὺς ὁλοσχερῶς. Τοσαύτην δὲ φρίκην διὰ τοῦ ἀνδραγαθήματός του τούτου ἐνεποίησεν ὁ γενναῖος τῆς Σαμμαρίνης ὁπλαρχηγὸς εἰς πᾶσαν τὴν Τοσκαριὰν καὶ Λιαπουργιάν, ὥστε καὶ νῦν ἔτι ἐκεῖ αἱ Ἀλβανίδες καταβακυκαλίζουσαι τὰ τέκνα αὐτῶν ἀπειλοῦσιν αὐτὰ διὰ τῆς ἐπικειμένης ἐλεύσεως τούτου πρὸς ἀποκοπὴν τῶν κεφαλῶν των. Λέγουσιν,

Ἔρδε Γιάννη Πρίφτη πρὲς τὲ κόκα

δηλαδή,

Ἔρχεται ὁ Γιάννης τοῦ Παπᾶ καὶ κόβει τὸ κεφάλι.

Ἀπαράλλακτα ὅπως αἱ ἡμέτεραι μητέρες, αἱ Ἑλληνίδες, καταβακυκαλίζουσι τὰ μικρά των ἐκεῖ διὰ τῆς ἀπειλῆς : *Σώπα κ' ἔρχεται ὁ Τοῦρκος νὰ μᾶς κόψῃ.*

Ἐδολοφονήθη ὅμως ἐπὶ τέλους ὁ ἥρως οὗτος ὑπὸ συμμορίας Ἀλβανῶν τοιούτων ὁδηγουμένης κατ' αὐτοῦ κρυφίως ὑπό τινος συγχωρίου του ἀντιζήλου συνεννοηθέντος μετ' αὐτῶν ἐπανερχομένων ἐκ Θεσσαλίας.

Ὁ λαὸς τῆς Ἠπείρου, Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας, ὃν τοσάκις εἶχεν ἀνακουφίσει ἀπὸ τὰ βάρβαρα στίφη, ἔκλαυσε πικρὰ τὸν θάνατόν του διὰ τοῦ ἑξῆς γνωστοῦ ἐκείσε μοιρολογίου :

—Κύττα μπαϊράκια πῶρχονται ἀπὸ τοῦ Ρωμηοῦ τὴ [ράχη!
Κι' ὁ Γιάννης χαμογέλασε, ταράζει τὸ κεφάλι,
Παίρνει καὶ ζώνει τὸ σπαθὶ κι' ἀδράζει τὸ τουφέκι.
Ἡ μάνα του ἀπὸ κοντὰ τοῦ σκούζει καὶ βελάζει :
—Ποῦ πᾶς, Γιάννη μου, μοναχὸς δίχως πολλοὺς κοντάσου;
—Καὶ τί τοὺς θέλω τοὺς πολλούς ; φτάνω καὶ μονα- [χός μου!
Σὰν πῆγε καὶ τοὺς ἔφτασε μέσ' 'στοῦ Χασὰν Κουμπάτσιου,
Ψιλὴ φωνίταν ἔβγαλε, βαρειὰ τοὺς φοβερίζει :
—Ποῦ πᾶτε, μῶρ Ἀρβανιτιὰ καὶ σεῖς μῶρ Κωλωνιάτες ;
Ἐδῶ 'ναι ὁ Γιάννης τοῦ Παπᾶ ἀπὸ τὴν Σαμμαρίνα.
Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσε καὶ βαρειαναστενάζει.
Ἀπὸ τὴν πλάτη τῶρχεται φαρμακερὸ μολύβι.
Μὲ πρόδοσιὰ τὸν σκότωσαν τὸν καπετὰν Γιαννάκη . . .

Μετὰ τοῦτον ἔρχεται ὁ Μῆχος Σαμμαριανιώτης, διάδοχος τοῦ Πρίφτη εἰς τὴν ὁπλαρχηγίαν τῆς Σαμμαρίνης, ὅστις ἐδολοφονήθη ἐπίσης ὑπὸ τοῦ συγχωρίου του Ἰτρίζη καὶ, τοῦ ὁποίου τὸ ᾆσμα, ὡς εἴδομεν, ψάλλουσιν οἱ Σαμμαριναῖοι πρῶτον-πρῶτον εἰς τὸν χορόν των κατὰ τὴν πανήγυριν τῆς Παναγίας (15 Αὐγούστου.)

Ἐκ Σαμμαρίνης κατήγετο ἐπίσης καὶ ὁ περιώνυμος ἀνὰ τὴν Ἤπειρον μοναχὸς Δημήτριος, ὁ σύντροφος τοῦ ἁρματωλοῦ Βλαχάβα, περὶ τοῦ ὁποίου ἀφίνομεν νὰ ἀφηγηθῇ ὁ Γάλλος Pouqueville, ὅστις, ὡς λέγει, συνήντησεν αὐτοὺς καὶ ἐπὶ τῶν ὀρέων των μετὰ τῶν στρατιωτῶν των καὶ ἐν Ἰωαννίνοις εἶδεν οἰκτρῶς θνήσκοντας κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ, ὅπου ὁ Pouqueville διετέλει πρόξενος τῆς Γαλλίας, ὡς γνωστόν.

«Τὸ μαρτύριον καὶ ἡ ἐπανάστασις τοῦ Βλαχάβα, λέγει ὁ ἔνθερμος οὗτος φιλέλλην, προητοίμαζον τὸν θρίαμβον ἀσθενοῦς τινος θνητοῦ, ἔχοντος ὡς μόνα ὅπλα τὴν προσευχὴν καὶ τὴν πρᾳότητα, ἑνὸς ἐξ ἐκείνων τῶν λειτουργῶν τοῦ Χριστοῦ, τῶν προωρισμένων νὰ στηρίζωσι τοὺς δειλοὺς ἐν τῷ κοσμικῷ κλύδωνι, καὶ τῶν ὁποίων τὸ αἷμα συγχεόμενον μετὰ τοῦ πολεμιστοῦ ἐπανήγαγε διὰ τοῦ μαρτυρίου τὴν τιμὴν τοῦ χριστιανικοῦ ὀνόματος εἰς τὴν πρώτην αἴγλην.

«Ὁ μοναχὸς Δημήτριος, ἐκ Σαμμαρίνης τῆς Πίνδου, ἐμφορούμενος ἐκ τοῦ εὐαγγελικοῦ ἐκείνου ζήλου, ὅστις ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ χριστιανικοῦ διωγμοῦ ὑπῆρξεν ὁ χαρακτὴρ τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος, διέτρεχε κατὰ τὰς θυελλώδεις ἐκείνας ἡμέρας τὰς διηρεθισμένας ἐπαρχίας, ἵνα καταευνάσῃ τὰ πνεύματα καὶ ἐπαναγάγῃ τοὺς ἀντάρτας ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς ὑπακοῆς. Πλὴν καταγγελθεὶς ὡς δημεγέρτης, συνελήφθη μετὰ τοῦ Βλαχάβα, καὶ πλήρης ἀλύσσεων ἐσύρθη πρὸ τοῦ σατράπου τῶν Ἰωαννίνων. Παντὶ τρόπῳ προσεπάθησαν ἵνα τὸν ἐξαναγκάσωσι πρὸς καταγγελίαν τῶν διακλαδώσεων τῆς συνωμοσίας (τῆς ἀνταρσίας), ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἐνοχοποιήσεως καὶ τῶν κατεχόντων τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θρόνους τῆς Θεσσαλίας ὀρθοδόξων ἐπισκόπων. Ἀλλ' οὗτος ἐνισχυόμενος ὑπὸ πίστεως διακαοῦς ἐμαρτύρησε τὴν ἀλήθειαν Θεοῦ τοῦ ζῶντος, αἱ δ' ἀπαντήσεις αὐτοῦ ἐξήγειραν τοῦ βεζύρου τὴν λύσσον, ἥτις ἐξερράγη ἐν τῷ ἑξῆς διαλόγῳ ἀξίῳ νὰ μεταδοθῇ εἰς τὴν χριστιανωσύνην, ὡς ἐν ἐκ τῶν σνηκόντων εἰς τὸ μαρτυρολόγιον τῆς Ἐκκλησίας μνημείων.

«Ἀλῆς.—Ἐκήρυττες τὴν βασιλείαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐπομένως τὴν πτῶσιν τῆς ἰδικῆς μας θρησκείας καὶ τοῦ Σουλτάνου ;

Δημήτριος.—Ὁ Θεός μου βασιλεύει ἐν δόξῃ τῇ αἰωνιότι, καὶ διὰ τὴν αἰωνιότητα . . .' Σέβομαι τοὺς κυρίους, τοὺς ὁποίους μᾶς ἔδωκε.

Ἀλῆς.—Τί φέρεις ἐπὶ τοῦ στήθους σου ;

Δημήτριος.—Τὴν σεβασμίαν εἰκόνα τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ μητρός.

Ἀλῆς.—Θέλω νὰ τὴν ἴδω.

Δημήτριος.—Εἶνε ἀδύνατον νὰ βεβηλωθῇ. Διάτεξον νὰ μοῦ λύσωσι τὴν μίαν χεῖρα καὶ θέλω σοῖ τὴν παρουσιάσει.

Ἀλῆς.—Οὔτω λοιπὸν ἀποπλανᾷς τὰ πνεύματα. Εἶμεθα βέβηλοι ! Ἐκ τῶν λόγων τούτων καταλαμβάνω τὸ ὄργανον τῶν Ἐπισκόπων, οἵτινες προσκαλοῦσι τοὺς Ρώσσους; διὰ νὰ μᾶς ὑποδουλώσουν. Ὁμολόγησον τοὺς συνενόχους σου!

Δημήτριος.—Συνένοχός μου εἶνε ἡ συνείδησις καὶ τὸ καθῆκον, τὰ ὁποῖα μὲ ὑποχρεοῦσι νὰ παρηγορῶ τοὺς χριστιανούς, καὶ τοὺς διδάσκω τὴν εἰς τοὺς νόμους σας ὑποταγήν.

Ἀλῆς.—Εἰπὲ εἰς τοὺς ἰδικούς σας νόμους, σκύλε χριστιανέ !

Δημήτριος.—Αὐτὸ τὸ ὄνομα πάντοτε λεῖ τὴν δόξαν μου.

Ἀλῆς.—Φέρεις μίαν εἰκόνα τῆς Παναγίας εἰς τὴν ὁποίαν ἀποδίδουσι τερατουργήματα !.

Δημήτριος.—Εἰπὲ θαύματα. Ἡ μήτηρ τοῦ Σωτῆρός μου εἶνε ἡ παρὰ τῷ ἀθανάτῳ αὐτῆς Υἱῷ καὶ Θεῷ μεσίτρια τῶν χριστιανῶν. Καθ' ἑκάστην θαυματουργεῖ ὅι' ἡμᾶς, καὶ καθ' ἑκάστην καὶ ἐγὼ ἐπικαλοῦμαι τὴν ἀντίληψίν της.

Ἀλῆς.—Ἄς ἴδωμεν ἐὰν καὶ τώρα θέλει σὲ ὑπερασπισθῇ. Ἀήμιοι, βασανίσατέ τον ! . . .

«Εἰς τοὺς λόγους τούτους, ἀπαγγελθέντας μεθ' ὅλης τῆς ἐνεργείας τῆς μανίας, οἱ ἀκόλουθοι τοῦ σατράπου κρύπτονται, οἱ δ' ἐκτελεσταὶ τοῦ ἐγκλήματος ἁρπάζουσι τὸ θῦμα καὶ τὸ ῥίπτουσιν εἰς τοὺς πόδας τοῦ σατράπου, ὅστις πτύει κατὰ τῆς μορφῆς αὐτοῦ. Τοῦ ἀποσπῶσι τὴν ἱερὰν εἰκόνα, καὶ ἐμπήγουσι βραδέως ἀκίδας καλαμίνους ὑπὸ τοὺς ὄνυχας τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν, διατρυπῶντες καὶ τοὺς βραχίονάς του. Ἐν τῇ ἀναπτύξει τῆς ὀδύνης ἐξήρχοντο τοῦ στόματος τοῦ μάρτυρος οἱ λόγοι οὗτοι : *Κύριε ἐλέησον τὸν δοῦλόν σου· βασίλισσα τῶν οὐρανῶν ἱκέτευε ὑπὲρ ἡμῶν*. Περαιωθείσης τῆς διὰ τῶν καλάμων βασάνου, ἐφαρμόζουσι πέριξ τοῦ σεβασμίου μετώπου τοῦ λειτουργοῦ τοῦ Χριστοῦ ἄλυσσον ἐξ ἀστραγάλων, τὴν ὁποίαν ἰσχυρῶς σφίγγουσι, κράζοντες αὐτῷ *νὰ ὁμολογήσῃ τὸ ἔγκλημα καὶ κατονομάσῃ τοὺς συνενόχους*. Ἀλλ' αὐτὴ θραύεται χωρὶς νὰ τῷ ἀποσπάσῃ οὐδεμίαν ὀδύνην. Ὁ μάρτυς μόνον ἐνοχλεῖται διὰ τὰς κατὰ τοῦ Αἰωνίου ὕβρεις τῶν ἀθέων· ἐπὶ τέλους οἱ δήμιοι κεκμηκότες ζητοῦσι ὅπως αἱ βάσανοι διακοπῶσι μέχρι τῆς ἐπαύριον, καὶ τὸ θῦμα ῥίπτεται εἰς τὰ βάθη ὑγροῦ δεσμωτηρίου.

«Ὁ σατράπης δὲν παρεύρεθη πλέον εἰς τὰς διαταγῆ του ἐπαναληφθείσας βασάνους. Ὁ μάρτυς ἐκρεμάσθη, ὡς ὁ Ἅγιος Παῦλος, κατακέφαλα ἐπὶ πυρὸς βραδέως καταβιβρώσκοντος τὸ δέρμα τοῦ κρανίου. Φοβούμενοι ὅμως μὴ ταχέως ἐκπνεύσῃ, ἀποσύρουσιν αὐτὸν τοῦ πυρός, καὶ θέντες ὑπὸ σανίδα, ἀναβαίνουσιν ἐπ' αὐτῆς καὶ χορεύουσιν ἵνα συντρίψωσι τὰ στᾶ του. Ἀλλὰ μήτε αἱ ἀκίδες, μήτε τὸ πῦρ, μήτε ὁ σχοινισμός, μήτε ἡ ὀστεοθλασία ἠδυνήθησαν νὰ νικήσωσι τὸν μάρτυρα, ὅστις ἐπὶ τέλους ἐκτίσθη ἐντὸς τοίχου μὲ τὴν κεφαλὴν μόνον ἐλευθέραν καὶ ἐτρέφετο πρὸς παράτασιν τῆς ὀδύνης· ἐξέπνευσε δὲ τὴν δεκάτην τῆς ἀγωνίας του ἡμέραν, τὸ ὄνομα τοῦ Παντοδυνάμου μετὰ κατανύξεως ἐπικαλούμενος.

«Ἡ παρὰ φύσιν καρτερία αὐτοῦ κατέπληξε τὴν Ἤπειρον, καὶ παρευθὺς ὁ Δημήτριος ὡς ἅγιος ἐδοξάσθη. Τοῦτρκός τις ἐκ Καστορίας, μάρτυς τῶν βασάνων αὐτοῦ ἐζήτησε τὸ βάπτισμα, δι' ὃ μετ' ὀλίγον χρόνον ἠξιώθη τοῦ στεφάνου τοῦ μαρτυρίου. Λόγος ἐγίνετο περὶ θαυμάτων ἐκτελουμένων διὰ μόνης τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ὀνόματος τοῦ λειτουργοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐν δὲ μὴ δυνάμενον νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἀμφιβολίαν εἶναι, ὅτι τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκόρεσε τὴν λύσσαν τοῦ σατράπου, καὶ ὁ μοναχὸς Δημήτριος ἐγένετο τὸ ἐξιλαστήριον θῦμα τῆς Θεσσαλίας, ἔνθα αἱ βάσανοι καὶ οἱ διωγμοὶ ἔπαυσαν (1)».

Ταῦτα εἶδε καὶ ἔγραψεν ὁ ἐνθουσιώδης φιλέλλην ἱστορικός. Ὁ δ' ἐθνικὸς ποιητὴς ἡμῶν Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης ἐνθουσιωδέστερον ἔψαλε τὸν ἀτρόμητον συναγωνιστὴν καὶ συνένοχον τοῦ Βλαχάβα ἐν τῷ περιρήμῳ μνημοσύνῳ ᾄσματι τοῦ φοβεροῦ τούτου ἁρματωλοῦ (2). «Μετ' αὐτοῦ (τοῦ Εὐθυμίου Βλαχάβα), λέγει ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ ᾄσματός του ὁ ἀθάνατος ποιητής, συνεστράτευε πάντοτε μοναχός τις, Δημήτριος, γνωστὸς ἐν πάσῃ τῇ Θεσσαλίᾳ διά τε τὴν ἀγνότητα τῶν ἠθῶν καὶ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν Πατρίδα ἀφοσίωσίν του. Οἱ δύο οὗτοι ἐν μέσῳ τῆς ἀγροίκου ἐρημίας των, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δένδρων, καὶ ἐν τῇ σιωπῇ τῶν μυροβλήτων Ἑλληνικῶν κοιλάδων, συνέλαβον τὴν μεγάλην ἰδέαν τῆς ἀνεγέρσεώς μας. Τίς ἠδύνατο ν' ἀμφιβάλῃ περὶ τῆς ἐπιτυχίας, ἢ τίς ἠδύνατο νὰ δειλιάσῃ μαχόμενος ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς σπάθης τοῦ Βλαχάβα καὶ τοῦ σταυροῦ τοῦ Δημητρίου ;»

Ἐν τούτοις ἀμφότεροι ἐν ἔτει 1809 συλλαμβάνονται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ καὶ ῥίπτονται ἀλυσσίδετοι εἰς τὰ φοβερὰ *μπουντρούμια* τῶν Ἰωαννίνων, καταδικασθέντες εἰς μαρτυρικὸν θάνατον. Ἐκεῖ, ἐν ταῖς εἰρκταῖς τοῦ Ἀλῆ, δεδεμένος 'σὰν θηρία, ὡς ψάλλει ὁ ποιητὴς τῶν Μνημοσύνων,

Ἀπ' τὰ πολλὰ μαρτύρια, ἀπ' τὸν πολὺ τὸν πόνο,
ὁ Θύμιος, ἀπόστασε καὶ τὸν ἐπῆρ' ὁ ὕπνος . . .
. . . . . .
Κοιμῶνται κ' οἱ φονιάδες του 'ς τὸ χῶμα ἐκπλωμένοι,
σὰν λύκοι ποῦ χορτάσανε καὶ τώρα ροχαλίζουν...
Ποιὸς εἶν' ἐκεῖος ποῦ πέρασε σὰν φάντασμα, σὰν ἴσκιος ;
Ράσο κατάμαυρο φορεῖ καὶ κάτω ἀπὸ τὸ ράσο
κάτι βαστᾷ, καὶ τρέμονεας 'ς τὸ γαῖμα μὴ γλυστρήσῃ,
ἀγάλι' ἀγάλια περπατεῖ, γυρεύει τὸν Βλαχάβα.
Τὸν ἄκουσε π' ἀνάσαινε καὶ γονατίζει ἐμπρός του.
— Θύμιε, Θύμιε ! μ' ἀκοῦς ; δὲν μὲ γνωρίζεις πλέον ;
Ξύπνα κ' ἡ ὥραις φεύγουνε. . . . Ἐδειλιάσες, φοβᾶσαι ;
— Ἔχω καρδιὰ ἀπὸ μάρμαρο καὶ σιδερένια σπλάχνα
καὶ δείλια δὲν μὲ πλάκωσε, καὶ θάνατο δὲν τρέμω.
Ποιὸς εἶσαι σὺ ὁ ἀσπλαχνος, ποῦ δὲν ψυχοπονιέσαι
καὶ μοῦ χαλᾷς τὸν ὕπνο μου καὶ κόβεις τὼνειρό μου ;
— Τρῶγ' ἡ σκουριὰ τὸ σίδερο καὶ τὸ νερὸ τὴν πέτρα,

1 Ἐνθυμοῦνται βεβαίως οἱ ἀναγνῶσταί μας τὴν θαυματουργὸν ἐνέργειαν τῆς εἰκόνος τῆς Παναγίας τῆς Σαμμαρίνης, περὶ ἧς ἀρκετὰ εἴπομεν ἀνωτέρω.

(1) Pouqueville, Voyage dans la Grèce, Paris 1820, tom. III, σελ. 92—96. Παραβ. tom. II, σελ. 311, 312, 313, καὶ V, σελ. 405.—Histoire de la Régénation de la Grèce, I, σελ. 294—297.

(2) Ἀρίστ. Βαλαωρίτου, Μνημόσυνα ᾄσματα, Εὐθύμιος Βλαχάβας.

κ' ἐσένανε δὲν σ' ἔφαγε τ' Ἀλήπασα τὸ δόντι;
Βλαχάβα, δὲν εἶμ' ἀσπλαχνος, δὲν ἤλθα νὰ χαλάσω
τὸ ὕστερό σου ὄνειρο, τὸν ὕπνο σου νὰ κόψω.
Ἀκόμα δὲν μ' ἐγνώρισες; ἀκόμα δὲν μ' ἀνοίγεις
τὰ μάτια σου γιὰ νὰ μὲ ἰδῆς, τὸ στόμα νὰ μοῦ δώσης
ἕνα φιλί, γλυκὸ φιλί, σταρνὴ παρηγοριά μου;
— Ἔχω τὰ μάτια ὁλάνοιχτα καὶ δὲ σὲ βλέπ' ὁ μαῦρος.
Μοῦ κόψανε τὰ βλέφαρα ἐψὲς μὲ τὸ μαχαῖρι,
καὶ μοῦ τὰ σκοτεινιάσανε μὲ σίδερο ἀναμένο.
Δὲν σὲ γνωρίζω ὁ δύστυχος! . . . . . .
. . . . . .
Πές μου ποῦς εἶσαι; σίμωσε ν' ἀκούσω τ' ὄνομά σου.
— Ὦ δυστυχιά μου! δὲ μ' ἀκοῦς; δὲ βλέπεις τὸ Δη-
[μήτρη;
Ἀναστενάζει τὸ θερό, ταράζεται νὰ κόψη
ταῖς ἁλυσσαις ποῦ δένουνε τὰ μουδιασμένα χέρια,
γιὰ ν' ἀγκαλιάσῃ ἀδερφικὰ τὸν ἄγιο του τὸ φίλο.
. . . . . .
—Δημήτρη μου πνεματικέ!... εὐχαριστῶ σε Πλάστη,
ποῦ μῶστειλες ἀνέλπιστα κ' ἐδῶ τὸν ἄγγελό σου!
Κλάψε γιὰ μέ, Δημήτρη μου, τὰ μάτια μου τὰ μαῦρα
δὲ βλέπεις; νὰ χαλάσανε καὶ δὲ μπορῶ νὰ κόψω,
Ἔλα σιμά μου, ἐδῶ σιμά, δός μου φιλιὰ χιλιάδες κλ.
. . . . . .

Τοιούτους ἥρωας παράγει ἡ Σαμμαρίνα καὶ σήμερον. Ἱκανοὶ τοιοῦτοι σήπονται ἤδη εἰς τὰς ὀγρὰς τῶν Ἰωαννίνων εἱρκτὰς σιδηροδέσμιοι, συλληφθέντες ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς διοικήσεως, δολίως προσκυνήσαντες ἀπὸ τὸν κλέπτικον βίον, ὃν διῆγον. Ἄλλοι δὲ πλανῶνται ἀκόμη μὲ τὸ ὅπλον εἰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων των καταφρονοῦντες τὸν ὑπὸ τὸν Τοῦρκον βίον καὶ προτιμῶντες τὴν ἐνοπλον διαμονὴν εἰς τὰ ἐλεύθερα κρησφύγετα τῶν ἀετῶν τῆς Πίνδου. Πολλοὶ δὲ γενναιότατοι τῆς Σαμμαρίνης βλαστοὶ ἀναμένουσι μετὰ παλμῶν καρδίας ἐν τῇ κώμῃ των τὴν λαμπρὰν ἐκείνην ἡμέραν, καθ' ἣν θὰ σημάνῃ ἡ φλογερὰ σάλπιγξ τῆς τελευταίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐξεγέρσεως πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ ὀθωμανικοῦ ζυγοῦ, ἵνα ζωσθῶσι τὰ ὅπλα των καὶ μιμηθῶσι τοὺς περιφήμους τούτους προγόνους των. Ὡς παράδειγμα δὲ καὶ τῆς σημερινῆς γενναιότητος καὶ μεγαλοψυχίας τῶν Βλάχων τούτων τῆς Πίνδου ἀρκεῖ, νομίζομεν, ν' ἀναφέρωμεν τὸν ἀτρόμητον τῆς τελευταίας εἰκοσαετηρίδος ἥρωα τῆς Σαμμαρίνης, τὸν πανελλήνιον διὰ τὴν τόλμην καὶ τὴν ἀνδρείαν του καταστάντα Λεωνίδαν Χατζῆ-Πύρρον, τὸν πλούσιον κτηματίαν, τὸν τελειόφοιτον τοῦ Γυμνασίου τῶν Ἰωαννίνων μόλις εἰκοσιπενταετῆ λεβέντην, ὅστις ἐσημνύνετο ἐπὶ τῇ ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου Πύρρου καὶ τοῦ μεσαιωνικοῦ Μερκουρίου Μπούα καταγωγή του, καὶ ὅστις δὲν *ἐβγῆκε κλέφτης* δι' ἄλλο τι παρὰ διὰ νὰ προστατεύῃ ἀπὸ τῆς τουρκικῆς αὐθαιρεσίας τοὺς ἀδελφούς του χριστιανοὺς καὶ νὰ ἀφαζῇ καὶ νὰ ἐξολοθρεύῃ τοὺς Τούρκους, τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος καὶ τῆς πίστεώς του. Ὑπὸ τοιούτους ὅρους παραιτήσας τὴν μεγάλην περιουσίαν του, τοὺς οἰκείους του καὶ τὰ γράμματα, εἰς ἃ, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν ζώντων καθηγητῶν του, ἐπεδείκνυεν ἔκτακτον εὐφυΐαν καὶ ἐπίδοσιν, καὶ ἐξελθὼν ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων ἵνα ζήσῃ ἔνοπλος μετὰ τῶν θηρίων καὶ τῶν ἀλκίμων συντρόφων του, ἔδει νὰ περιφρονήσῃ τὸν ὃν διάγουσι σήμερον πάντες οἱ κλέπται τῶν ἑλληνικῶν ὀρέων λῃστρικὸν βίον, τὸν βίαιον καὶ φιλάρπαγον. Ἀνεκαίνισε λοιπὸν ὁ ἐγγράμματος *κλέφτης* τὸν ἀρχαῖον *κλέφτικον βίον*, τὸν βίον τῶν συμπατριωτῶν του, Δημητρίου, Γιάννη Πρίφτη, Μίχου, Φλώρου καὶ ἄλλων, τὸν βίον τοῦ Μιλιόνη, τοῦ Ζήτρου, τοῦ Βλαχάβα, τοῦ Κατσαντώνη. Ἐσύστησε διαρκὲς καὶ τακτικὸν ἁρματωλίκιον, οὗ ἡγεῖτο αὐτὸς καὶ οὐ κέντρον ἦτον ἡ δασώδης ὀροσειρὰ τῶν στρατηγικωτάτων διόδων τῆς Σαμμαρίνης. Ἐκεῖθεν δ' ὁρμώμενος ἔπιπτεν ὡς κεραυνὸς κατὰ τῶν βιαιοπραγούντων Τούρκων τῆς Θεσσαλίας, Ἠπείρου καὶ Μακεδονίας καὶ ἐπέφερεν εἰς αὐτοὺς δεινὰς καταστροφάς. Οὕτως εἶχε καταστῆ πλέον ὁ τρόμος τῶν Τούρκων. Ἀνεγίνωσκε τακτικὰ τὰς πολιτικὰς ἐφημερίδας καὶ παρηκολούθει μετ' ἐνδιαφέροντος τὰ κινήματα καὶ τοὺς σκοποὺς ὄχι μόνον τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Οὐδέποτε ἐγύμνωνε χριστιανόν. Πολλάκις μάλιστα ἐβοήθει αὐτὸν χρηματικῶς. Ἐπίσης ἐβοήθει χρηματικῶς, ὡς λέγουσι, τοὺς ναούς. Ὅλη δὲ ἡ μανία καὶ λύσσα του ἐστρέφετο πρὸς τοὺς Τούρκους, ὧν ἐγένετο ὁ ἀμείλικτος ἐχθρός. Τὸ ἁρματωλίκιόν του ἐσχημάτιζον πολλὰ μπουλούκια ἐπὶ κεφαλῆς ἑκάστου τῶν ὁποίων εἶχεν ἰδιαίτερον καπετάνον διωρισμένον ἢ μπουλουζῆν.

Τὰ μπουλούκια ταῦτα ἔφθανον μέχρι τῶν 15 τὸν ἀριθμὸν οἱ δ' ἀκόλουθοί του ὅλοι μέχρι τῶν 500 ἐνίοτε. Οἱ μπουλουζῆδές του ἀνεγνώριζον αὐτὸν παντοῦ καὶ πάντοτε ὡς γενικὸν καπετάνον. Καίτοι δὲ γηραιοὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, ἐσέβοντο ὅμως αὐτὸν καὶ ἤκουον τὰς διαταγάς του πάντες. Διότι ἐκτὸς τῆς παιδείας του, ἐκέκτητο φυσικῶς, μολονότι νεανίας τὸ πολυμήχανον πνεῦμα τοῦ Λαερτίδου. Εἶχεν ἐπίσης τὴν ὠκυποδίαν τοῦ ὁμηρικοῦ Ἀχιλλέως καὶ τοῦ ἐνδόξου υἱοῦ τοῦ Ἀνδρούτζου. Οὕτως ὥστε οἱ καταδιῶκται του Τοῦρκοι ἐτόλμησαν ἐπὶ τέλους νὰ τὸν μυθοποιήσωσι καὶ νὰ ὁμολογήσωσιν ὅτι ἀναμφιβόλως εἶχε πτερὰ εἰς τοὺς πόδας του. Τοιοῦτος ὢν κατέστρεψεν ἐπὶ τοῦ κλεφτικοῦβιου του ὁλοκλήρους στρατιὰς πολυαρίθμους τοῦ Σουλτάνου, μὲ τὰς κεφαλὰς τῶν ὁποίων ἐσυνείθιζεν, ἐμπεπηγμένας διὰ πασσάλων εἰς τὴν γῆν ἢ ἀνηρτημένας ἀπὸ τῶν δένδρων, νὰ στολίζῃ τὰς ἀτραποὺς καὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων, ἐφ' ὧν ἐβασίλευεν. Ἔν τινι δὲ μάχῃ κατὰ τὴν Πρέβεζαν πληγωθεὶς εἰς τὸν βραχίονα ἐπρομηθεύθη, ὡς λέγουσι, τεμάχιον *τιμίου ξύλου* καὶ ἐνέκλεισεν ἐν τῇ σαρκί του. Ἰαθεὶς δὲ κατέστη ἔκτοτε—ὑπὸ τοῦ τιμίου ξύλου προφυλαττόμενος,—ἀπρόσβλητος εἰς τὰς βολὰς τῶν ἐχθρῶν, τοὺς ὁποίου ἐπολέμει πάντοτε ὁρμῶν μὲ τὸ ἐκ Δαμασκοῦ ξιφός του ἀνὰ χεῖρας καὶ καταδιώκων. Ἐν τούτοις, ὅταν ἐπέστη ἡ ἀπαισία ὥρα του, ἐνήργησεν ἡ βολὴ τοῦ ἐχθροῦ,—καίτοι λέγουσιν ὅτι ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν φθονούντων τὴν δόξαν του συντρόφων του μὲ *ἀσημόκομβον*,—καὶ ἔλαβε καιριωτάτην πληγήν, ἐξ ἧς μετά τινας ἡμέρας ἀπέθανε κατά τινα μάχην πεισματωδεστάτην περὶ τὰ Γρεβενά. Τὸ σῶμά του ἐσυλήθη ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἡ δὲ κεφαλή του ἐκομίσθη θριαμβευτικῶς εἰς Γρεβενά, ὅπου οἱ Τοῦρκοι ἔφερον τὴν μητέρα του ἵνα τὸν ἀναγνωρίσῃ, μὴ πιστεύοντες ἀκόμη ὅτι εἶχε φονευθῆ ἀληθῶς ὁ Λεωνίδας Χατζῆ-Πύρρος. Ἔφερεν ἐκτὸς τοῦ ὀνόματος καὶ τὴν τόλμην καὶ τὴν φιλοπατρίαν τοῦ ἀρχαίου βασιλέως τῶν Σπαρτιατῶν καὶ ἥρως τῶν Θερμοπυλῶν. Διήρχετο μεθ' ὅλης τῆς συνοδείας του πολλάκις ἔφιππος ἐξωθεν τῶν Γρεβενῶν, οἱ δὲ Τοῦρκοι ἀκούοντές τον ὄχι μόνον δὲν ἐξήρχοντο πρὸς καταδίωξίν του, ἀλλὰ καὶ ἐκρύπτοντο ἐπιμελῶς. Πολιορκηθεὶς δέ ποτε ἐν τινι οἰκίᾳ ἐν Φερσάλοις ὑπὸ τῶν Τούρκων μετά τινων παλληκαρίων του, ἔκαμε *γιροῦσι* καὶ οὐδένα ἐξ αὐτῶν ἀπώλεσε, διασωθεὶς ἐπὶ τοῦ Κισσάβου. Τὸ μόνον ὄνειρόν του ἦτο ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς ὑποδούλου πατρίδος, μὲ τὸν πόθον του δ' αὐτὸν εἰς τὸ στόμα ἐξέπνευσεν ὁ μεγαλόψυχος οὗτος νέος Λεωνίδας. Τὸν θάνατον δ' αὐτοῦ συνησθάνθη ὅλος ὁ ὑπόδουλος Ἑλληνισμὸς καὶ θλιβερῶς ἐθρήνησεν αὐτὸν διὰ τόσων τραγουδίων.

Φίλη ἐπίσης τῶν ὅπλων καὶ μεγαλόψυχος ὁμολογεῖται καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ. Ταῦτα περὶ τοῦ ἱστορικοῦ βίου τῶν Σαμμαριναίων.

Οἱ Σαμμαριναῖοι κατὰ τὸν χειμῶνα ὄχι μόνον οἱ ποιμένες, ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἀναγκάζονται διὰ τὴν κατάπτωσιν ἀφθόνων χιόνων ἐν τῇ ὀρεινῇ κοιτίδι των νὰ κατέρχωνται οἰκογενειακῶς εἰς τὰ χειμαδιὰ τῆς Μακεδονίας, Θεσσαλίας καὶ Ἠπείρου, ὁπόθεν ἀνέρχονται τὴν ἄνοιξιν ἀφίνοντες ἔρημον τὴν κώμην των, ἧς τὴν φύλαξιν ἀπὸ ξένων ἐπιδρομῶν ἐμπιστεύονται εἰς ἐμμίσθους συνεγχωρίους των φύλακας, *ἁρματωλοὺς* ὑπ' αὐτῶν καλουμένους, οἵτινες μόνοι μένουσιν ἐκεῖ τὸν χειμῶνα. Εἰς τὴν χειμερινὴν ταύτην μετανάστευσιν ἠναγκάζοντο ἀνέκαθεν οἱ Βλάχοι οὗτοι τῆς Πίνδου, περὶ τῶν ὁποίων ἰδοὺ τί λέγει ὁ Ι. Καντακουζηνός, ἀποκαλῶν αὐτοὺς Ἀλβανοὺς διὰ λόγους οὓς ἀργότερον θὰ ἴδωμεν. «Διατρίβοντα δ' ἐν Θετταλίᾳ βασιλέα (Ἀνδρόνικον) οἱ τὰ ὀρεινὰ τῆς Θετταλίας νεμόμενοι Ἀλβανοὶ ἀβασίλευτοι Μαλακάσιοι, Μπούϊοι, Μεσαρῖται ἀπὸ τῶν φυλάρχων προσαγορευόμενοι, περὶ δισχιλίους καὶ μυρίους ὄντας, προσεκύνησαν ἐλθόντες καὶ ὑπέσχοντο δουλεύσειν· ἐδεδοίκεσαν γὰρ μή, χειμῶνος ἐπελθόντος, διαφθαρῶσιν ὑπὸ Ρωμαίων, ἅτε πόλιν οἰκοῦντες οὐδεμίαν, ἀλλ' ὄρεσιν ἐνδιατρίβοντες καὶ χωρίοις δυσπροσόδοις, ὧν ἀναχωροῦντες τοῦ χειμῶνος διὰ τὸ κρύος καὶ τὴν χιόνα, ἄπιστόν τινα ἐν τοῖς ὄρεσιν ἐκείνοις νιφομένων ἐνεπιχείρητον ἔσεσθαι ἐδόκουν[1].»

«Τοὺς Βλάχους τούτους, σημειοῖ ὁ Ἀραβαντινός[2], ὀνομάζει ἐσφαλμένως Ἀλβανοὺς ὁ Καντακουζηνός. Ἦσαν δ' οὗτοι ὁποῖοι οἱ σημερινοὶ Βλαχοποιμένες, οἵτινες ἔχοντες σταθερὰς κατοικίας καὶ κώμας, ἐγκαταλείπουσιν αὐτὰς κατὰ τὸν χειμῶνα μεταβαίνοντες εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Θεσσαλίας καὶ Ἠπείρου καὶ Μακεδονίας μετὰ τῶν οἰκογενειῶν καὶ τῶν ποιμνίων των. Τοιοῦτοι δ' εἰσὶν οἱ κατοικοῦντες τὴν Σαμμαρίναν, τὸ Περιβόλι καὶ τὰς πέριξ αὐτῶν κώμας, διαφέροντες τῶν Ἀλβανιτοβλάχων τῶν λεγομένων καὶ Καραγκούνων, οἵτινες οὐδεμίαν σταθερὰν καὶ θετικὴν κατοικίαν ἔχουσι.»

Τὸ προσκύνημα τοῦτο τῶν Βλάχων τῆς

1 Καντακουζηνός. Ἔκδ. Βον. 1828, βιβλ. Β, §28.
2 Π. Ἀραβαντινοῦ Χρονογραφ. Ἠπείρου. Τόμ. Α'. σελ. 112.

Πίνδου εἰς τὸν βασιλέα Ἀνδρόνικον τὸν νεώτερον ἐγένετο κατὰ τὸ 1333 μ. Χ. Δὲν εἶνε δὲ παράδοξον ἔκτοτε νὰ ἐσχηματίσθησαν αἱ κατὰ τὰ ἀρκτικὰ ὅρια τῆς Θεσσαλίας καὶ τὰ μεσημβρινὰ τῆς Μακεδονίας Βλαχικαὶ κῶμαι. Διότι ὁ περιηγητὴς Heuzey[1] ἀναφέρει ὅτι εἰς Βλαχολίβαδον, κώμην βλαχικὴν ἐπὶ τοῦ ἀποτόμου ὄρους Σμάπκα (πάλαι Τιτάριος) ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἐλασσῶνος τῷ ἔδειξαν ἐν τινι ἐκκλησίᾳ παλαιὰν εἰκόνα τοῦ Ἁγ. Δημητρίου, ζωγραφηθεῖσαν ἐπὶ ξύλου, ἥτις ἔφερε χρονολογίαν τοῦ 1119. Ἔλεγον δ' εἰς αὐτὸν οἱ κάτοικοι, ὅτι, καθὼς γνωρίζουσιν ἐκ παραδόσεως, ἡ εἰκὼν αὕτη μετηνέχθη εἰς τὴν κώμην των ἐκ τινος πέριξ χωρίου ἑλληνικοῦ, ἤδη κατεστραμμένου, ὅπερ εὑρίσκετο ἐπὶ τοῦ ὄρους πρὸ τῆς ἀφίξεώς των ἐκεῖ. Οἱ αὐτοὶ δὲ κάτοικοι, οἵτινες οὐδεμίαν παράδοσιν ἄλλην περὶ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐγκαταστάσεώς των ἐκεῖ διετήρησαν, ἰσχυρίζονται, λέγει ὁ Heuzey, ὅτι ἦλθον ἐκ τῶν ὀρέων, ὅτι τὸ Βλαχολίβαδον εἶνε ἡ πρώτη ἀποκατάστασίς των, καὶ ὅτι τὰ λοιπὰ πέριξ βλαχικὰ χωρία Νεοχῶρι, Φτέρη, Μηλιὰ καὶ Κοκκινόπλον ἐθεμελιώθησαν πολὺ ἀργότερα ἐκ τῶν ἰδίων Βλαχολιβαδιτῶν. Σημειωτέον ἐν τέλει ὅτι οἱ Βλαχολιβαδῖται ἔχουσι τὰ αὐτὰ ὀνόματα, τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, τὴν αὐτὴν προφοράν, τὴν αὐτὴν φυσιογνωμίαν, τὰ αὐτὰ ἐνδύματα, τὰ αὐτὰ ἐπαγγέλματα, τὰ αὐτὰ ἤθη καὶ ἔθιμα καὶ τὰ αὐτὰ ᾄσματα μετὰ τῶν κατοίκων τῆς Σαμμαρίνης καὶ τῶν πέριξ κωμῶν. Ἐκ Βλαχολιβάδου δὲ κατήγετο καὶ ὁ τρομερὸς ἐκεῖνος ἁρματωλὸς τῆς Ἀλη-πασαδικῆς ἐποχῆς Παπᾶ-Εὐθύμιος ὁ Βλαχάβας.

Ἐπίσης ἐκ Βλάχων τῆς Πίνδου μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Κορυτσᾶς καὶ τῆς Γράμμοστας ὑπὸ τῶν Ἀλβανικῶν ἐπιδρομῶν κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα συνῳκίσθησαν καὶ αἱ περὶ τὴν Καστορίαν καὶ τὰ Βιτώλια τῆς Μακεδονίας βλαχικαὶ κῶμαι, ὡς αὐτοὶ οἱ κάτοικοι αὐτῶν ὁμολογοῦσι μέχρι σήμερον.

(ἕπονται οἱ περὶ τὸ Ζαγόρι).

Κ. Δ. Κρυσταλλης

* * *

ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ

(Μυθιστορία)

III

— Ἡ δούκισα δ' Ὀζιὲρ εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μὲ καλέσῃ εἰς τὰς ἑσπερίδας της κατὰ τὰς τρεῖς προσεχεῖς Δευτέρας, εἶπεν ἡ κ. δὲ Μαρταΐζ, μετά τινας ἡμέρας πρὸς τὸν κ. δὲ Λαρὸς Λιβρύ, καθ' ἣν στιγμὴν οὗτος ἠτοιμάζετο νὰ ἀπέλθῃ. Ὥστε καλὴν ἐντάμωσιν ἀπόψε.

— Θὰ ὑπάγῃς λοιπόν;

— Θὰ ὑπάγω ἵνα εὐχαριστήσω τὴν κ. Φεγὲζ ἥτις ἐπιθυμεῖ νὰ τὴν συνοδεύσω. Εἶνε ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν θὰ παρευρεθῇ εἰς ἑσπερίδα τῆς δουκίσης. Θὰ ἔλθῃς;

— Θὰ ὑπάγω ἐξ ἀνάγκης· μάλιστα εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ παρευρεθῶ καὶ εἰς τὸ δεῖπνον.

— Σὲ δυσαρεστεῖ τοῦτο;

— Πολύ. Οὐδὲν ὑπάρχει ὀχληρότερον δι' ἐμὲ τῶν ἑσπερίδων ἐν αἷς ὑποχρεοῦται τις ἑκὼν ἄκων νὰ ἀκούῃ τὴν μουσικὴν ἣν τῷ ἐπιβάλλουσιν, ἀντὶ ἐκείνης ἣν ἐπιθυμεῖ νὰ ἀκούῃ. Προτιμῶ τὰς ὁμιλητικὰς ἑσπερίδας μου καὶ πρὸ πάντων ἐκείνας ἃς διέρχομαι παρὰ σοί. Ἐν τούτοις εἶνε ἀνάγκη νὰ συμμορφοῦταί τις μὲ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς κοινωνίας καὶ τῆς οἰκογενείας του. Ὅπως δήποτε θὰ εἶνε ἀρκοῦσα ἀποζημίωσις δι' ἐμὲ ἡ εὐχαριστησις νὰ σὲ ἴδω, καί τοι τῇ ἀληθείᾳ, εἶνε πολὺ ἀνεπαρκὲς πρᾶγμα ἁπλῆ συνάντησις ἐντὸς αἰθούσης πλήρους ἀνθρώπων.

— Εἶμαι σύμφωνος. Ἡ τοιαύτη συνάντησις χρησιμεύει μόνον ἵνα γεννήσῃ τὸν πόθον καλλιτέρας.

— Τοιαύτη εἶνε ἡ φύσις τῶν ἀνθρωπίνων. Ὑπάρχει τι ἀμιγὲς πόθων; Καὶ ὅμως πρέπει νὰ λογιζώμεθα εὐδαίμονες διότι τοὺς αἰσθανόμεθα. Ὁ πόθος εἶνε ἡ εὐδαιμονία ἣν ἐπιθυμοῦμεν, ὥστε εἶνε προτιμότερος τῆς ἀδιαφορίας καὶ τοῦ κενοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ.

— Ὁ πόθος, εἶπεν ἡ κ. δὲ Μαρταΐζ, εἶνε τὸ ἀόρατον ἄρωμα ὅπερ μένει ἐν τῇ καρδίᾳ ἀφ' οὗ παρέλθῃ ὅ,τι τὸ μετέδωκεν εἰς αὐτήν. Εἶνε ἡ ἀνάμνησις ἀπελθουσῶν ἀγαλλιάσεων καὶ τὸ λείψανον τῆς πραγματικότητος ἢ τῆς ἐπιθυμίας ἥτις μᾶς κατέθελξεν Εἶνε *εὐάρεστον ἀλγηδών*!

— Μοὶ φαίνεται ἀκατανόητος ἡ ἀνάγκη νὰ εἴμεθα ξένοι πρὸς ἀλλήλους, ὅταν συναντώμεθα ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. Εἶνε τόσον δυσάρεστον νὰ ἴσταμαι ἀπέναντί σου ὡς ἴσταμαι πρὸ παντὸς ἀγνώστου, καταδεδικασμένος νὰ περιορίζωμαι εἰς τυπικὰς φιλοφροσύνας, νὰ μετρῶ τὰς πρὸς σὲ λέξεις μου, νὰ παλαίω κατὰ τῆς καρδίας μου, καὶ ἐκ φόβου μὴ σὲ ἐκθέσω νὰ μὴ δύναμαι νὰ σταθῶ πλησίον σου ὅσον θέλω. Τοῦτο μοῦ προξενεῖ δυσάρεστον αἴσθησιν. Δὲν εἶμαι εὐτυχὴς πλησίον σου, φιλτάτη μου, ἐκτὸς ὅταν εἴμεθα μόνοι... Τότε μόνον μοὶ ἀνήκεις ἐντελῶς.

— Τὸ παρελθὸν ἔτος δὲν ἐξηρχόμην ἕνεκα τοῦ πένθους μου, ἤμην δὲ πολὺ πλέον εὐχαριστημένη τότε.

— Ἦτο καιρὸς εὐδαιμονίας ἐκεῖνος.

— Ραϋμόνδε, ἂν θέλῃς, δὲν θὰ ἐξέρχωμαι οὔτε τώρα. Σὲ βεβαιῶ, ὅτι θὰ εὐχαριστηθῶ πολὺ πράττουσα τοῦτο.

— Εὐχαριστῶ φιλτάτη μου. Αὐτὸ εἶνε ἀκριβῶς ὅ,τι ἐπιθυμῶ· ἀλλὰ δὲν πρέπει. Θὰ ἦτο παράλογον νὰ μὴ ἐξέρχεσαι καὶ νὰ μὴ μεταβαίνῃς εἰς τὰς συναναστροφάς· ἄλλως τε θὰ ἐγεννῶντο ὑπόνοιαι καὶ οἱ ἄνθρωποι θὰ κατεγίνοντο νὰ μάθωσι τὴν αἰτίαν... Ἐξ ἐναντίας πρέπει νὰ ἐξέρχεσαι, νὰ διασκεδάζῃς καὶ νὰ παρευρίσκεσαι πανταχοῦ.

— Ὅπως ἐπιθυμεῖς. Ἀλλ' ὅμως δὲν δύναμαι νὰ ὑποφέρω ὅλας αὐτὰς τὰς μικρὰς ὑποχρεώσεις καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ κόσμου τούτου, καθήκοντα τυραννικά, ἅτινα ἐδημιούργησεν ἡ κοινωνία πρὸς τὰ ἀληθῆ καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου. Φαίνεται, ὅτι τὸ καθῆκον εἶνε τόσον ἀναγκαῖον εἰς τὴν κοινωνίαν, ὥστε δὲν ἀρκεῖται εἰς τὰ ἀληθῆ, ἀλλὰ θέλει νὰ δημιουργῇ καὶ παραπλήρωματικά.

Ἡ κ. δὲ Μαρταΐζ προέφερε τὰς λέξεις ταύτας μετά τινος πικρίας. Δὲν ἦτο ἡ πρώτη περίστασις καθ' ἣν ἀπεδείκνυε τὴν ἀγανάκτησίν της ἐπὶ τῇ ἀνάγκῃ νὰ ὑπείκῃ εἰς τὸ σμῆνος τῶν ὀχληρῶν καὶ μικρῶν ὑποχρεώσεων, αἵτινες καθίστανται ἐπὶ τοσοῦτον μᾶλλον ἀφόρητοι, ἐφ' ὅσον δὲν ἀπορρέουσιν ἄνωθεν καὶ καθ' ὅσον εἰς οὐδὲν ὠφελοῦσιν.

Τῇ ἐφαίνετο ἀφόρητον, ἀφοῦ παρέβη ἅγια παραγγέλματα, πεποιθήσεις καὶ τὰς προσφιλεστέρας αὐτῆς ἰδέας, νὰ ἀναγκάζηται νὰ φέρῃ τὰς ἁλύσεις τῶν ἀνθρωπίνων θεσμῶν καὶ τῶν κοινωνικῶν ὑποχρεώσεων. Εἶχε θυσιάσει τὴν τιμήν της καὶ ὅμως ἦτο ἤδη ἠναγκασμένη νὰ φείδεται τῆς ὑπολήψεώς της. Δὲν εἶχε σεβάσθῆ τὴν ἀρετὴν καὶ ὅμως ὤφειλε νὰ σέβηται τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς. Ἔζῃ παρὰ τὸ καθῆκόν της καὶ ὅμως ὤφειλε νὰ κλίνῃ γόνυ ἂν ὄχι πρὸ αὐτοῦ, τοὐλάχιστον πρὸ τῶν ἀπαραγράπτων δικαιωμάτων του. Διατί ταῦτα πάντα; Διὰ τί νὰ μὴ εἶνε ἀνυπόκριτος καὶ θαρραλέα; Δὲν θὰ ἐκανοποιεῖτο κάλλιον ἡ ἀξιοπρέπειά της κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον; Τὸ ἐπροτίμα, ἀλλ' ὁ Ραϋμόνδος ἐσκέπτετο ἄλλως καὶ ἠρκεῖτο νὰ πράττῃ κατὰ τὴν θέλησίν του.

Ὁ κ. δὲ Λιβρὺ δὲν ἀπήντησεν· ἀλλὰ λαμβάνων τὴν χεῖρα της παρετήρει καὶ ἀπεθαύμαζε τὴν ἀγχίνουν καὶ παράδοξον μορφήν της.

— Τί σκέπτεσαι; τὸν ἠρώτησε. Δὲν μὲ ἀκούεις;

— Σκέπτομαι περὶ σοῦ.

— Δύναμαι νὰ μάθω τι;

— Ἰδοὺ ἡ ἀπάντησίς μου τῇ εἶπεν, ἀσπαζόμενος αὐτήν. Εἰπέ μου θὰ εἶσαι ὡραία τὴν ἐσπέραν ταύτην;

— Ὅσον δύναμαι.

— Ἀρκεῖ λοιπόν.

— Γνωρίζω ὅτι σὲ εὐχαριστεῖ.

— Εἶνε ἀληθές, εὐχαριστοῦμαι καὶ λυποῦμαι ταὐτοχρόνως. Ἂν ὅμως μοὶ ἀνῆκες ἐνώπιον πάντων τῶν ἀνθρώπων δὲν θὰ ἠσθανόμην εἰμὴ μόνον εὐχαρίστησιν.

— Οὐδὲν ἄκρατον ἐν τῇ θέσει ἐν ᾗ εὑρισκόμεθα. Καὶ ὅμως ἐγὼ δὲν παραπονοῦμαι διὰ τὴν μοῖραν μου· οὐδέποτε ἐπεθύμησα καλλιτέραν.

— Εἶσαι πάντοτε ἀξιολάτρευτος!

— Θέλω νὰ σοῦ ζητήσω μίαν συμβουλήν, ἣν μόνος σὺ δύνασαι νὰ μοι δώσῃς. Σὲ παρακαλῶ δὲ νὰ τὸ πράξῃς μεθ' ὅλης τῆς εἰλικρινείας. Πρέπει ἢ δὲν πρέπει νὰ σχετισθῶ μετὰ τῆς κυρίας Λαρὸς δὲ Λιβρύ; Δὲν ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ σχετισθῶ μετ' αὐτῆς μέχρι τοῦδε. Κατὰ τὰ δύο ταῦτα ἔτη καθ' ἃ σᾶς γνωρίζω, τὰ ἀλλεπάλληλα πένθη μὲ ἠνάγκασαν νὰ ζῶ μόνη. Ἤδη ὅμως, ὅτε γεννᾶται τὸ ζήτημα τοῦτο, διστάζω. . .

Ὁ μαρκήσιος ἐσκυθρώπασε.

— Τῇ ἀληθείᾳ, ἀπεκρίθη δυσχεραίνων, ἀφ' οὗ ζητῆς τὴν γνώμην μου, σοῦ λέγω

(1) Heuzey, Le mont Olympe et l' Acarnanie (les Valaques du mont Olympe). 1860.

ὅτι δὲν σὲ συμβουλεύω νὰ σχετισθῇς μετ' αὐτῆς. Ἡ σύζυγός μου συναναστρέφεται στενότατον κύκλον· δὲν μεταβαίνει δὲ εἰς συναναστροφάς, ἃς δὲν ἀγαπᾷ ποσῶς, εἰ μὴ ὅταν δὲν δύναται νὰ πράξῃ ἄλλως. Ἡ γνωριμία της, ἄλλως τε, θὰ σοὶ ἦνε ἥκιστα εὐάρεστος.

— Πράγματι, εἶπεν ἡ Συλβία θὰ μὲ ἔθετε εἰς πολὺ δύσκολον θέσιν. Νομίζω ὅτι ἂν τὴν ἐγνώριζον θὰ ἠσθανόμην τὴν ἀνάγκην νὰ πέσω εἰς τοὺς πόδας της ἵνα τῇ ζητήσω συγγνώμην. Ἄλλως τε θά μοι ἦτο πολὺ δυσάρεστον νὰ σφίγξω τὴν χεῖρα της, νὰ καταστῶ ἴσως φίλη της καὶ νὰ εἰσέρχωμαι εἰς τὴν οἰκίαν της ἐνῶ σὲ συναντῶ. Μοὶ φαίνεται ὅτι τοῦτο θὰ ἦτο ὀδυνηρὰ ἔλλειψις εὐθύτητος. Ἂν σοβαρῶς νομίζῃς ὅτι δὲν θὰ φανῇ παράδοξον εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὅτι θὲν θὰ ἐκπλήξῃ αὐτὴν τὴν ἰδίαν, μαρκησίαν, προτιμῶ νὰ μὴ τὴν γνωρίσω. Ἀλλὰ δὲν ἀγνοεῖς ὅμως ὅτι ὑποχρεοῦται πᾶσα γυνὴ νὰ σχετισθῇ μετὰ τῆς συζύγου ὅταν γνωρίζῃ τὸν ἄνδρα της. Εἶνε πολὺ ἀπρεπὲς νὰ τὸ ἀποφύγω.

— Εἶνε ὀρθὸν ὅ,τι λέγεις. Ἀλλὰ δὲν ἐπιθυμῶ τὴν συνάντησιν ταύτην καὶ σοῦ εἶνε εὔκολον νὰ τὴν ἀποφύγῃς.

Ἡ κυρία δὲ Μαρταῖζ κατὰ βάθος ηὐχαριστήθη, διότι ἠδύνατο νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἐν λόγῳ γνωριμίαν, ἀλλ' ἡ εὐαισθησία, ἣν τῇ ἐγέννων αἱ μετὰ τοῦ Ραϋμόνδου σχέσεις της τὴν ὤθει νὰ ἐρωτᾷ ἑαυτὴν διατί οὗτος δὲν ἐπεθύμει τὴν μετὰ τῆς συζύγου του γνωριμίαν της. Μήπως ἡ μαρκησία εἶχε μαντεύσει τι; Μήπως θὰ τῇ προσεφέρετο ψυχρῶς; Ἡ μήπως αὐτὸς ὁ Ραϋμόνδος δὲν τὴν ἔκρινεν ἀξίαν τῆς συναναστροφῆς τῆς συζύγου του; Τὴν περιεφρόνει, ἴσως δὲ καὶ δικαίως, διότι ἦτο ἐρωμένη του;.... Ἐφ' ὅσον αἱ σκέψεις αὗται διήρχοντο ἐκ τοῦ πνεύματός της, νέφος μελαγχολίας, ἐπεκάθιζεν ἐπὶ τοῦ μετώπου της καὶ τὴν καθίστα σκυθρωπήν.

Ποσάκις μέχρι τοῦδε δὲν τὴν εἶχον παράξει τὰ θλιβερὰ ταῦτα ζητήματα! Καὶ ποσάκις δὲν ἐπεθύμησε νὰ μάθῃ ὁποίαν ἰδέαν εἶχε περὶ αὐτῆς ἐκεῖνος ἐν τοῖς ἀδύτοις τῆς καρδίας του! Μήπως τὴν ἐνόμιζε κοῦφον γυναῖκα, μέλλουσαν θᾶττον ἢ βράδιον νὰ παραδοθῇ εἰς ἄλλον; ἢ μήπως ὁ ἀληθὴς πρὸς αὐτὴν ἔρως καὶ ἡ πίστις του τῷ ἀπηγόρευον ἁπλῶς νὰ τὴν κρίνῃ καὶ τῷ ἐνέπνεον οἶκτον δι' αὐτήν;

Εἶνε ἡ αἰωνία βάσανος ἐκείνων αἵτινες δίδονται παρανόμως, τὰ ζητήματα ταῦτα, ἅτινα αὐταὶ οὔτε τολμῶσιν οὔτε δύνανται νὰ λύσωσιν. Ποσάκις δὲν θὰ ἀντήλλασσον τὸν ἔρωτα ὃν ἐμπνέουσι πρὸς τὴν ὑπόληψιν, ἣν δὲν τολμῶσι καὶ δὲν δικαιοῦνται νὰ ἀπαιτήσωσι παρὰ τῶν ἐραστῶν των!

Δ'.

Φέρουσα ἐσθῆτα ἐκ λευκοῦ λεπτοτάτου ὑφάσματος κεκοσμημένην διὰ ἀληθῶν ἀνθέων καὶ ἔχουσα περὶ τὸν τράχηλον περιδέραιον ἐκ μαργαριτῶν ἡ κ. δὲ Μαρταῖζ εἰσῆλθε παρὰ τῇ δουκίσσῃ δ' Ἀνζιέρ, εἰς κᾶπως προκεχωρημένην ὥραν. Πλησίον τῆς δουκίσσης ἐκάθητο ἡ κ. δὲ Λαρὸς Λιβρύ.

— Τὴν γνωρίζετε, ἀναμφιβόλως, εἶπεν ἡ δούκισσα πρὸς τὴν ἀνεψιάν της, ἐνῷ ἡ Συλβία ἔβαινε πρὸς αὐτὰς πλήρης χάριτος καὶ καλλονῆς.

— Ὄχι, θεία μου, ποσῶς· ἀπεκρίθη ἡ μαρκησία ψυχρῶς.

— Εἶνε μία ἐκ τῶν ὡραιοτέρων γυναικῶν τῶν Παρισίων, καὶ ἔχει πλεῖστα ἄλλα θέλγητρα. Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς τὴν παρουσιάσω. Ἄλλως τε γνωρίζει τὸν σύζυγόν σας καὶ εἶνε πρέπον νὰ γνωρισθῆτε.

— Ὅπως ἀγαπᾶτε θεία μου.

Οὕτως ἅμα ἡ Συλβία ἐπλησίασε καὶ ἀντήλλαξε τὰς συνήθεις φιλοφροσύνας μετὰ τῆς κ. δ' Ἀνζιέρ, αὕτη λαμβάνουσα τὸν λόγον:

— Ἐπιτρέψατέ μοι, εἶπε πρὸς τὴν Συλβίαν, δεικνύουσα τὴν κ. δὲ Λαρὸς Λιβρύ, ἥτις ἠγείρετο βραδέως ἐκ τῆς θέσεώς της, νὰ σᾶς παρουσιάσω τὴν ἀνεψιάν μου.

Αἱ δύο γυναῖκες προσέκλινον βαθέως πρὸς ἀλλήλας καὶ ἐκάθησαν παραπλεύρως ἐν ᾧ ἡ δούκισσα ἀπήρχετο ὅπως ὑποδεχθῇ ἑτέραν κυρίαν εἰσελθοῦσαν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν. Ὤφειλον ἤδη ἐκοῦσαι ἄκουσαι νὰ ἔλθωσιν εἰς συνδιάλεξιν καθ' ὅσον μάλιστα ὁ κ. δὲ Λαρὸς Λιβρὺ ἱστάμενος παρὰ τὴν ἑστίαν τὰς παρετήρει προσεκτικῶς καὶ σοβαρῶς.

— Χαίρω πολύ, κυρία, εἶπεν ἡ Συλβία, ἥτις ἦτο πάντοτε προσηνής, λαμβάνουσα τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀπολογηθῶ πρὸς ὑμᾶς διὰ τὴν κατ' ἐπιφάνειαν ἀμέλειάν μου. Ἐπεθύμουν πρὸ πολλοῦ νὰ σᾶς γνωρίσω, ἀλλὰ τὸ πένθος μὲ ἠνάγκαζε νὰ ζῶ μακρὰν τοῦ κόσμου μέχρι τοῦδε.

— Σᾶς βεβαιῶ κυρία, ὅτι δὲν εἶχον προσέξει εἰς τοῦτο, ἀπεκρίθη ζηρῶς ἡ μαρκησία ἀφίνουσα τὴν Συλβίαν νὰ μαντεύσῃ τὴν ἔννοιαν τῶν λόγων της, καίτοι ὁ τόνος δι' ὧν τοὺς ἀπήγγειλε καθίστα αὐτὴν ἀρκούντως εὐλήπτον.

Ἀλλ' ἡ κ. δὲ Μαρταῖζ προσέκλινε χωρὶς ν' ἀποκριθῇ.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ὅμως ὁ Ραϋμόνδος, ὅστις ἑνόησε τὴν συνομιλίαν καὶ τὴν προσοχὴν τοῦ ὁποίου δὲν διέφυγε τὸ ἀγέρωχον ὕφος τῆς συζύγου του ἐπλησίασε καὶ ἐχαιρέτισε τὴν Συλβίαν μετὰ πολλοῦ σεβασμοῦ. Ἐν ᾧ δ' αὕτη τῷ ἔτεινε τὴν χεῖρα, ἡ μαρκησία ἐπωφελήθη τῆς εὐκαιρίας καὶ ἀπεμακρύνθη. Τότε οὐτος ἐκάθησε πλησίον της χωρὶς νὰ ὁμιλήσῃ μέν, ἀλλ' ἐκφράζων διὰ τῶν ὀφθαλμῶν του ἄφατον τρυφερότητα καὶ σεβασμὸν ὡς εἰ προσεπάθει οὕτω ν' ἀποδιώξῃ ἅπασαν τὴν πικρίαν ἣν ἡ κ. δὲ Μαρταῖζ ἠσθάνθη. Ἦτο δυστυχὴς ὅταν ἐκείνη ὑπέφερε. Οὕτω δὲ προσπαθῶν νὰ παρηγορήσῃ τὴν φίλην του διὰ τὴν θλῖψιν ἣν ἡ σύζυγός του τῇ προὐξένησε καὶ ἣν αὕτη εἶχε λησμονήσει τελείως βλέπουσα αὐτὸν πλησίον της, ἐγκατέλειψε τὴν συνήθη του ἐπιφυλακτικότητα καὶ ἀφιερώθη ὁλοσχερῶς εἰς αὐτὴν καθ' ὅλην τὴν ἑσπέραν ἐκείνην. Ἡ οἰκειότης αὕτη ἣν τῇ ἐδείκνυεν ἐνώπιον πάντων ἐπλήρου τὴν καρδίαν τῆς Συλβίας χαρᾶς, ἥτις συνετέλει ἵνα τὴν καταστήσῃ θέλκτικωτέραν τοῦ συνήθους. Οὐδέποτε ἐφάνη τόσον ὡραία εἰς τὸν Ραϋμόνδον ὅσον ἤδη.

Οὗτος δὲ βλέπων αὐτὴν καὶ τὴν μαρκησίαν ἐναλλὰξ ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ποιήσῃ σύγκρισιν μεταξὺ τῶν δύο γυναικῶν, οὐχὶ πολὺ εὐνοϊκὴν διὰ τὴν σύζυγόν του, ἥτις τῷ ἐφάνη ἄχαρις καὶ μᾶλλον ἀγέρωχος ἢ ἀξιοπρεπής. Ἡ μουσικὴ δὲν τὸν ἐστενοχώρει πλέον, διότι τῷ ἐπέτρεπε νὰ κάθηται πλησίον τῆς Συλβίας καὶ νὰ τῇ ψιθυρίζῃ ἐνίοτε. Ἐκείνη ἀφ' ἑτέρου βλέπουσα αὐτὸν τοσοῦτον θερμὸν καὶ ἀφοσιωμένον πλησίον της ἐπληροῦτο ὑπὸ ἀγνώστου τινος αἰσθήματος ὅπερ τὴν καθίστα ἱκανὴν νὰ ἀντιμετωπίσῃ καὶ νὰ ὑποστῇ τὰ πάντα. Ἡ ὡραία της κεφαλὴ ὑψοῦτο ὑπερηφάνως καὶ τὸ ἠδὺ μειδίαμά της ὡμοίαζε θωπείαν, οἱ δὲ μεγάλοι της ἀμαυροὶ ὀφθαλμοὶ μὲ τὰς μακρὰς των βλεφαρίδας καὶ τὴν ρεμβώδη ἔκφρασιν ἠστραπτον ἐκ χαρᾶς.

Πρὶν τελειώσῃ ἡ συναυλία, γυνὴ νεωτάτη, βραχύσωμος, μὲ ξανθὴν κόμην καὶ φέρουσα ροδόχρουν ἐσθῆτα ἀμιλλωμένην κατὰ τὴν ζωηρότητα πρὸς τὰς παρειάς της, ἐπλησίασε τὸν μαρκήσιον, καὶ ἔθηκεν οἰκείως τὴν χεῖρα της ἐπὶ τοῦ βραχίονός του.

— Πατέρα, τῷ εἶπεν, ἡ μητέρα σᾶς ζητεῖ. Εἶνε ὀλίγον κουρασμένη καὶ θέλει νὰ φύγετε.

Εἰποῦσα δὲ τὰς λέξεις ταύτας ἡ νεᾶνις ἠρυθρίασε καὶ ἔστη δυσχεραίνουσα οἱονεὶ ἐπερίμενε σύστασιν πρὸς τὴν κυρίαν δὲ Μαρταῖζ. Ταραχθεὶς ἐκ τῆς ἀπροσδοκήτου αἰτήσεως, διστάζων νὰ συστήσῃ τὴν θυγατέρα του πρὸς τὴν Συλβίαν, καὶ κατανοήσας ὅτι ἡ σύζυγός του ἤθελε νὰ ἀποφύγῃ νέαν συνάντησιν μετ' αὐτῆς, ὁ μαρκήσιος ἠγέρθη καὶ:

— Εὐχαριστῶ Μαρία, εἶπεν, ἔρχομαι ἀμέσως.

Μεθ' ὃ ἔδωκεν ἐσπευσμένως τὴν χεῖρα πρὸς τὴν φίλην του καὶ ψιθυρίζων ἀκαταλήπτους τινὰς ἀπολογίας ἀπεμακρύνθη πορευόμενος πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς μαρκησίας, ἐνῷ ἡ κυρία δὲ Μαρταῖζ ἔμεινεν ἀναπολοῦσα αὐτὸν τοσοῦτον θερμὸν καὶ ἀφοσιωμένον πλησίον της ἐπληροῦτο ὑπὸ ἀγνώστου τινος αἰσθήματος ὅπερ τὴν καθίστα ἱκανὴν νὰ ἀντιμετωπίσῃ καὶ νὰ ὑποστῇ τὰ πάντα. Ἡ ὡραία της κεφαλὴ ὑψοῦτο ὑπερηφάνως καὶ τὸ ἠδὺ μειδίαμά της ὡμοίαζε θωπείαν, οἱ δὲ μεγάλοι

Ε'.

Ἐν τῇ μικρᾷ αἰθούσῃ τῇ συνεχομένῃ μετὰ τοῦ θαλάμου εἰς ὃν κατὰ προτίμησιν ἐκάθητο τὴν ἑσπέραν, ὅτε ἦτο μόνη, ἡ κ. δὲ Μαρταῖζ, περιέμενε προσέχουσα εἰς πάντα θόρυβον ὃν ἤκουεν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ καὶ καθισταμένη ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀνυπόμονος ἐφ' ὅσον ἡ ὥρα παρήρχετο. Ὁ Ραϋμόνδος τῇ εἶχεν ὑποσχεθῇ νὰ ἔλθῃ ἀμέσως μετὰ τὸ δεῖπνον καὶ ἤδη ἦτο ἑνδεκάτη ὥρα τῆς νυκτός. Αἱ λυχνίαι σκιαζόμεναι ὑπὸ ροδοχρόων σκιάδων διέχεον ἡδὺ φῶς ἐντὸς τῆς θερμῆς αἰθούσης ἐν ᾗ τὸ πῦρ τῆς ἑστίας ἠρχίζε νὰ σβέννυται. Τὰ ἐν τοῖς ἀνθοδοχείοις ἄνθη ἀνέδιδον τὸ ἰσχυρὸν ἄρωμά των. Ἐπὶ μονοποδίου ἱσταμένου παρὰ τὴν ἔδραν τῆς Συλβίας ἔκειτο βιβλίον, ὅπερ αὕτη εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἀναγινώσκῃ μετ' ἐνδιαφέροντος, ἀλλ' ὅπερ ἤδη εἶχεν ἐγκαταλείψει ἐν τῇ ἀνυπομονησίᾳ τῆς προσδοκίας της. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἠγείρετο καὶ μετέβαινε παρὰ τὸ παράθυρον ὅπου τὴν προσείλκυεν ὁ ὑπὸ τοῦ ψύχους καθιστάμενος ἐντονώτερος θόρυβος τῶν τροχῶν διερχομένης ἁμάξης καὶ ἔμενεν ἐκεῖ ἀφοῦ ἔμενε μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἄλλη θὰ τὴν παρηκολούθει ἐν ᾗ θὰ ἦτο ἐκεῖνος. Ἀλλ' οὐδὲν ἵστατο πρὸ τῆς πύλης τοῦ μεγάρου της καὶ ἠναγκάζετο ἀποκάμνουσα νὰ ἀφίνῃ νὰ πίπτωσι καὶ πάλιν τὰ ἀνυψωθέντα παραπετάσματα καὶ νὰ ἐπανέρχηται καὶ κάθηται εἰς τὴν θέσιν της.

Αἴφνης ὑπηρέτης εἰσῆλθε κρατῶν ἀργυροῦν δίσκον. Μήπως τῇ ἐκόμιζεν ἐπιστολὴν ἐξ ἐκείνου; Ὄχι ἦτο ἐπισκεπτήριον.

Τὸ ἔλαβε καὶ ἀνέγνωσεν:

Πρίγκηψ Βασιγὲρ

— Ὁ πρίγκηψ ἐπέμενε πολύ. Εἶπε δὲ ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ αὔριον.

— Ἡ θύρα μου εἶνε πάντοτε κλειστὴ κατὰ τὴν νύκτα. Δὲν τὸ γνωρίζετε;

— Συγγνώμην κυρία κόμησσα.

— Καὶ δι' αὐτὸν καὶ δι' ὅλον τὸν κόσμον, ἐκτὸς τοῦ μαρκησίου, προσέθηκεν ἐρυθριῶσα, δὲν δέχομαι εἰ μὴ μόνον κατὰ τὰς πέντε.

— Τῷ εἶπον ταῦτα, κυρία

— Φαίνεται, ἐψιθύρισεν ἡ Συλβία, ὅτι ὁ πρίγκηψ εἶνε ἐκ τῶν ἀνθρώπων οἵτινες δὲν ἀποθαρρύνονται!

Ἀλλὰ ποῦ ἦτο ὁ Ραϋμόνδος. Δὲν ἐδυσπιστει πρὸς αὐτὸν διότι ἐγνώριζεν ὅτι τὴν ἠγάπα πολύ. Ἀλλ' ὅπως δήποτε εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ τὴν προδίδῃ καὶ οὐδὲν καθῆκον εἶχε πρὸς αὐτήν· μόνη ἡ εὐχαρίστησις τῆς συναναστροφῆς της τὸν εἵλκυε καὶ δὲν τῷ παρεπονεῖτο διὰ τοῦτο. Ἐπεθύμει νὰ γνωρίζῃ ὅτι εἶνε ἐλεύθερος καὶ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐνόμισεν ὅτι τὰ δεσμὰ τοῦ ἔρωτός της ἤρξαντο νὰ καθίστανται βαρέα δι' αὐτὸν τῷ ἐπρότεινε μόνη νὰ τὰ θραύσῃ. Δὲν ἠξίου ὅ,τι ἐπειδὴ παρεδόθη πρὸς αὐτὸν ὁλοσχερῶς εἶχεν ἀποκτήσει δικαιώματα ἐπ' αὐτοῦ, ἅτινα ἄλλως τε καθιστῶσιν ἀηδῆ τὸν ἔρωτα καὶ τὸν ἀποστεροῦσι τῶν θελγήτρων του. Δὲν καθίστα ἄχαρι τὸ παρὸν διὰ τῆς λέξεως:—*πάντοτε*—ἥτις πεισμόνει καὶ ἐρεθίζει. Εἰσερχομένη εἰς τὴν ὁδὸν ἣν ἤδη ἐβάδιζε μετὰ τοσούτου θάρρους, εἶχε παραδεχθῆ νὰ ὑποστῇ ἁπάσας τὰς θυσίας χωρὶς νὰ ἀπαιτῇ νὰ τῆς φεισθῶσι τὰς θλίψεις. Ἐγίνωσκε τὸ τίμημα δι' οὗ ἀγοράζεται βίος τίος ὁ ἰδικός της καὶ ἦτο ἕτοιμος νὰ τὸ πληρώσῃ. Μία στιγμὴ εὐδαιμονίας ἦν ἐδοκίμαζεν ἐν τῷ παρόντι δὲν ἤρκει νὰ ἐξουδετερώσῃ πάσας τὰς θλίψεις ἃς ἴσως θὰ ἐδοκίμαζεν ἐν τῷ μέλλοντι; Καὶ ὅμως ἀκουσίως ἐνίοτε συνέκρινε τὴν θέσιν της πρὸς τὴν τῆς μαρκησίας. Ὅταν ἐκείνη ἐζηλοτύπει καὶ ὑπέφερεν, ἡ ζηλεία της ἦτο δικαία καὶ συγκεχωρημένη τὰ δὲ δάκρυά της καὶ ἡ ὑπομονή της ἀνήρχοντο ἐν εἴδει θυμιάματος εἰς τὸν οὐρανόν, ἐνῷ ἡ ἰδική της ζηλοτυπία ἦτο ἀπηγορευμένη καὶ τὰ δάκρυά της ἦσαν ἡ τιμωρία τοῦ ἁμαρτήματός της. Ὁποία διαφορά!

Ὁ Ραϋμόνδος ἄνευ ἀμφιβολίας εἶχεν ἐμποδισθῇ καὶ τὸν ἐλυπεῖτο διὰ τὴν δυσαρέσκειαν ἣν θὰ ἠσθάνετο ἀδυνατῶν νὰ ἔλθῃ. Ἐγνώριζε πόσον τὴν ἠγάπα. Ἀλλὰ πόσον ὀλίγον ἐλεύθεροι εἴμεθα ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀφ' οὗ ἁπλῆ τις ἀπροσδόκητος ἐπίσκεψις ἢ ἄλλο τι ἐπίσης ἀσήμαντον, ἀρκεῖ νὰ ἀνατρέψῃ τὰ σχέδιά μας! Δὲν εἶχεν ἔλθει οὔτε τὴν πρωΐαν ἐλπίζων νὰ διέλθῃ τὴν ἑσπέραν πολὺ εὐαρέστως παρ' αὐτῇ. Πόσον λυπηρόν! Καὶ ἡ ἑσπέρα αὕτη ἦτο ἐπέτειος φιλτάτου δι' αὐτὴν γεγονότος. Ναί· ἀκριβῶς πρὸ δύο ἐτῶν τὴν αὐτὴν ἑσπέραν εἶχε δοθῆ εἰς αὐτόν. Ἐρρίγησεν ἀναπολοῦσα τοῦτο καὶ οἱ ὀφθαλμοί της ἐστράφησαν πρὸς τὸν θάλαμόν της ἐν ᾧ διεκρίνετο ἀμυδρῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ μεγάλη κλίνη ἐμπεπετασμένη διὰ λευκῆς μουσελίνης εἰς τοὺς πόδας τῆς ὁποίας ἔκειτο ἕδρα μὲ μονοπόδιον παραπλεύρως, προωρισμένον διὰ τὴν λυχνίαν, δύο ἄλλαι ἕδραι παρὰ τὴν ἑστίαν καὶ τὰ ὑποκύανα παραπετάσματα τὰ χρησιμεύοντα ἵνα μετριάζωσι τὸ φῶς τῆς ἡμέρας.

(ἕπεται συνέχεια)

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Διεκόπησαν αἱ ἐργασίαι τῆς βουλῆς ἀπὸ χθὲς μέχρι τῆς προσεχοῦς Τρίτης καὶ θὰ ἐξακολουθήσῃ.

Ἐν τῇ βουλῇ ἤρξατο ἡ ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ συζήτησις.—Ἀπέθανεν ὁ ἐκ τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Πέτρος Παπαρρηγόπουλος, ὁ περιποθύαστος συγγραφεὺς τοῦ «Ρωμαϊκοῦ δικαίου» τοῦ «Ἀστικοῦ δικαίου τῶν Ρωμαίων καὶ Βυζαντινῶν», τοῦ «Διαγράμματος τοῦ οἰκογενειακοῦ δικαίου» καὶ πλείστων ἄλλων πραγματειῶν.—Ἐπίσης ἀπέθανεν ὁ ὑποστράτηγος καὶ πρώην βουλευτὴς Γεώργιος Λάππας. — Τὸ δικαστήριον τῶν ἐνταῦθα πλημμελειοδικῶν μετὰ τετραήμερον διαδικασίαν εὗρον ἀβάσιμον τὴν κατὰ τοῦ κ. Τ. Φιλήμονος, ὡς δημάρχου Ἀθηναίων, κατηγορίαν, ἠθώωσεν αὐτὸν παμψηφεί.—Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἑρμῆς» ἀρχεται ἐκδιδόμενον περιοδικὸν ἀποκλειστικῶς περὶ γραμματοσήμων πραγματευόμενον. Τὸ προεδρεῖον τοῦ Πανελληνίου γυμναστικοῦ συλλόγου προκηρύσσει γυμναστικοὺς ἀγῶνας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαρτίου. Αἱ ἀσκήσεις, ἐφ' ὧν θὰ διαγωνισθῶσιν οἱ προσέλευσόμενοι εἰσί. — 1) Ἅλμα ἁπλοῦν [εἰς τὴν πρώτην]· 2) ἅλμα τριπλοῦν [εἰς τὰς τρεῖς]· 3) λιθοβολία [ρίψιμον λιθαρίου ἔχοντος βάρος 6 ὀκάδων καὶ σχῆμα σφαιρικόν]· 4) δισκοβολία· 5) δρόμος 6) δρόμος μετ' ἐμποδίων· 7) ἅλμα ἐπὶ κοντῷ ὑπὲρ σχοινίον· 8) ἅλμα ἐπὶ ἐφαλτηρίου διπλοῦ· 9) ἀναρρίχησις ἐπὶ κάλω· 10) αἱ συνήθεις ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν ἐξαρτημάτων τῆς γεφύρας· 11) ἀσκήσεις ἐπὶ διζύγου· 12) ἀσκήσεις ἐπὶ μονοζύγου· 13) ἀναρρίχησις ἐπὶ ἱστοῦ· 14) συντακτικαὶ ἀσκήσεις ὁμίλου γυμναστῶν διὰ κορυνῶν καὶ ἀλτήρων· 15) ἄρσις βαρῶν· 16) ἀνταγωνιστικὴ παιδιὰ μεταξὺ δύο ἀριθμῶν ὁμίλων γυμναστῶν διὰ τῆς ἐλκυστίδος καὶ 17) ἀκροχειρία.—Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀρμενικὴ παροικία ἐτέλεσε συγκινητικὴν ἐθνικὴν ἑορτὴν ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγίου Βαρτάν, τοῦ ἥρωος τῆς κατὰ τὸ 451μ.Χ. μεγάλης τῶν Ἀρμενίων κατὰ τῶν Περσῶν μάχης.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Τὸ παρελθὸν Σάββατον ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐπισκεφθεὶς τὸν Σουλτάνον, ἐνεχείρησεν αὐτῷ εὐχαριστήριον καὶ εὐχετήριον ἀναφορὰν ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ προνομιακοῦ ζητήματος.—Ἐκ Πετρουπόλεως ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς εἰς Ἀθήνας ἄφιξις τοῦ αὐτοκράτορος μετὰ τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Ρωσίας. — Ἡ βουλὴ τῶν λόρδων ἐν Λονδίνῳ κατεδίκασε, παρὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἐφετείου, τὸν οἶκον Βελλιάνου εἰς πληρωμὴν 71,000 λιρῶν στερλινῶν, ἀπέναντι συναλλαγματικῶν πλαστογραφηθεισῶν ὑπὸ ὑπαλλήλου τοῦ ἀνωτέρου οἴκου. — Ὁ Τσάρεβιτς καὶ ὁ βασιλόπαις Γεώργιος ἀναχωρήσαντες ἐκ Κολόμβου τῆς Κεϋλάνης ἀφίκοντο εἰς Σιγγαπούρην τὴν 18ην Φεβρουαρίου.—Ἡ νέα Ἰταλικὴ κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ καταργήσῃ 46 ἐκ τῶν ἐν τῇ ἀλδαπῇ 82 Ἰταλικῶν σχολείων, λόγῳ οἰκονομίας. — Ἡ Ρουμανικὴ βουλὴ διελύθη· αἱ νέαι ἐκλογαὶ γενήσονται μετὰ ἕνα μῆνα.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Κατὰ τὰς ἐνεργουμένας ἐν Ἐρετρίᾳ ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς, ἀνευρέθη τάφος καὶ πλὰξ ἐπιτάφιος, φέρουσα ἐπιγεγραμμένον τὸ ὄνομα «Ἀριστοτέλης» πολλοὶ ἐκλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς τάφον τοῦ Σταγειρίτου —Ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων ἀνευρέθη ἐπίσης ἐν Ἐρετρίᾳ χρυσοῦς στέφανος, χρησιμεύων, ὡς εἰκάζεται, ὡς κόσμημα τῆς κεφαλῆς. — Παρὰ τὸ δημαρχεῖον Ἀθηνῶν ἀνεκαλύφθη ἀρχαῖος τάφος, ἐν ᾧ ἀνευρέθησαν μικρά τινα ἀγγεῖα, ἓν κάτοπτρον καὶ μαρμάρινος στήλη ἀναθηματική, ἔργα νεωτέρας τέχνης. — Ὁ κ. Πενρῶζ ἤρξατο καὶ πάλιν ἀνασκαφῶν πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διός· — Ἐν Κερτσίῳ ἀνεκαλύφθη κατακόμβη θαυμασία, διατηροῦσα Ἑλληνικὰς ἐπιγραφάς, τινὲς τῶν ὁποίων εἶνε τεμάχια τῶν ψαλμῶν τοῦ Δαυΐδ. — Κατὰ τὴν μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἑλλάδος σύμβασιν πάντων τῶν προσλευσομένων ἐκ τῆς ἐν Δελφοῖς ἀνασκαφῆς καλλιτεχνημάτων, ἀρχαιοτήτων, καὶ ἄλλων ἀντικειμένων ἔσται κυρία ἡ Ἑλλάς, ἡ δὲ Γαλλικὴ κυβέρνησις θέλει ἔχει ἐπὶ πενταετίαν τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ ἀποτυπώματα καὶ ἐκμάγματα τῶν ἀντικειμένων, ὅσα ἤθελε φέρει εἰς φῶς ἡ ἀνασκαφὴ καὶ νὰ δημοσιεύσῃ τὰ ἐπιστημονικὰ καὶ καλλιτεχνικὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς. Τὰς δαπάνας τῆς ἀνασκαφῆς ἀναδέχεται ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις, ἡ δὲ Ἑλληνικὴ ἀναδέχεται ἐκ τῶν πρὸς ἀπαλλοτρίωσιν δαπανῶν ποσὸν μέχρις ἑξήκοντα χιλιάδων φράγκων. Τῶν ἀπαλλοτριωθησομένων κτημάτων ἡ κυριότης θέλει ἀνήκει εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κράτος·

ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

Τὸ νέον φάρμακον τοῦ Λιβραΐχ, τὸ κανθαριαῦχον κάλι, ἐδοκιμάσθη καὶ ἐν Βιέννῃ ἐπὶ περιπτώσεων ρθίσεως τοῦ λάρυγγος, ἐφάνη δέ, κατὰ τὴν γνώμην καθηγητοῦ τινος, λυσιτελέστερον τῆς κωχίνης, ἐπενεγκὸν ὀφθαλμοφανῆ βελτίωσιν. — Ἐκδίδεται προσεχῶς ὑπὸ τῶν Γερμανῶν καθηγητῶν Ἔρμπ, Λυχτάϊμ, Σοῦλτσε καὶ Στρύμπελ «Ἐφημερὶς τῶν νευροπαθειῶν.»

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὁ Βασιλεὺς ἐκ τῶν εἰς χεῖρας του εὑρισκομένων ἐθνικῶν χρημάτων ἠγόρασε μέγα οἰκόπεδον πρὸς ἀνέγερσιν ἐθνικοῦ θεάτου. — Ἐν Τεργέστῃ προεκηρύχθη διαγωνισμὸς μνημείου εἰς τὸν Δάντην καὶ ὡρίσθησαν μεγάλα βραβεῖα.— Ὁ ζωγράφος Μιχαὴλ Μουνκάσκη ἀνέλαβεν ἀντὶ 200,000 φράγκων νὰ γράψῃ διὰ τὸ νεόδμητον κτίριον τῆς Οὐγγρικῆς βουλῆς μεγάλην εἰκόνα παριστῶσαν τὴν ὑπὸ τῶν Μαγυάρων κατάκτησιν τῆς χώρας. — Ἐντὸς τοῦ ἔτους πρόκειται νὰ γείνῃ ἐν Ἀνδίνῳ ἔκθεσις τῶν καλλιτεχνικῶν καὶ βιομηχανικῶν προϊόντων τῆς Γερμανίας.—Ἡ ἀστυνομία τοῦ Βερολίνου ἀπηγόρευσε μελετωμένην ἐν τῷ θεάτρῳ παράστασιν τῆς «Σονάτας τοῦ Κρόϋτσερ.—Ἐν Βουδαπέστῃ τῆς Οὐγγαρίας τελεσθήσεται κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ ἔτους τούτου ἔκθεσις ἀγγειοπλαστικῆς, κεραμεικῆς, ἔργων ἐξ ἀσφάλτου καὶ λιθοξοΐας καὶ λοιπῶν σχετικῶν ταῖς ἀνωτέρω τέχναις μηχανημάτων καὶ ἐργαλείων.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ—ΠΕΡΙΕΡΓΑ—ΠΟΙΚΙΛΑ

Ὁ Χουρσὶδ πασᾶς ἦν ὁ κατὰ τὸ 6'. ἔτος τοῦ ἀγῶνος στρατάρχης τῆς κατὰ τῆς Ἑλλάδος μεγάλης ἐκείνης στρατιᾶς, ὅστις μαθὼν ὅτι οὐδεμία ἐκ τῶν ἀποτελουσῶν τὸ χαρέμιόν του 64 γυναικῶν ἠδυνήθη νὰ μὴ παραδοθῇ εἰς τὰς ἀγκάλας λεβέντη τινὸς πολεμιστοῦ τοῦ Μωριά, τασσοῦτον ἐξεμάνη, ὥστε πλὴν τῆς ἀδελφῆς του καὶ τῆς πρεσβυτέρας συζύγου του Ἐμπᾶζ, ἔθεσεν ὁλας τὰς λοιπὰς ἐντὸς σάκκων καὶ τὰς ἔπνιξεν εἰς τὸν ποταμὸν Πηνειόν, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ὁποίου κεῖται ὁ περίφημος κῆπος του.

Ὁ Χουρσὶδ ηὐτοκτόνησε πιὼν δηλητήριον κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1822 καὶ διατάξας τοὺς οἰκείουςτου νὰ μὴ εἴπωσιν εἰς οὐδένα τὸν τρόπον τοῦ θανάτου του. Κατ'

ἀρχὰς ἐπιστεύθη ὅτι οὗτος προῆλθεν ἐξ ἀποπληξίας, ὅτε μετὰ δύο ἡμέρας ἀφιχθεὶς ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Σουλτάνου καὶ ἐπιμένων νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν τοῦ κυρίου του καὶ ἐπὶ τοῦ νεκροῦ ἀκόμη, ἐξέθαψε τὸ πτῶμα καὶ ἔλαβε τὴν κεφαλήν του. Σὺν τῷ ἱστορικῷ τούτῳ προοιμίῳ ἡ «Ἐφημερὶς» προκαλεῖ τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ στρατάρχου ὅστις ἤρχισε νὰ καταστρέφεται καὶ ἐπιλέγει. « Ὁ τάφος τοῦ Χουρσίδ, ἔνθα ἀναπαύεται τὸ ἀκέφαλον σῶμά του, κεῖται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Πηνειοῦ ὀλίγα βήματα ἀριστερᾷ τῆς γεφύρας ἐντὸς περιβόλου πεφραγμένου διὰ σιδηρῶν κιγκλίδων καὶ εἰς ὃν εἰσέχεται τις διὰ σιδηρᾶς κιγκλιδωτῆς θύρας. Τὸ μνημεῖον εἶνε εἰς θέσιν περίβλεπτον καὶ σκιάζεται ἀπὸ τὰς παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ ἰτέας. Ἐπὶ τῆς μαρμαρίνης πλακὸς τοῦ τάφου ἵστανται δύο μαρμάρινοι στῆλαι, καὶ ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς, τῆς πρὸς τὸ μέρος τῆς κεφαλῆς τεθειμένης, εὑρίσκεται ἔμμετρος ἐπιτύμβιος ἐπιγραφή, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης, τῆς πρὸς τοὺς πόδας, εἶνε μετὰ τέχνης γεγλυμμένον ἄνθος τι. Τῆς ἐπιτυμβίου, ἐπιγραφῆς, γεγραμμένης εἰς ἀραβοπερσικὴν γλῶσσαν, παραθέτομεν μετάφρασιν ὑπὸ τοῦ ἐν Λαρίσσῃ κ. Κ. Ζ. Λιβανοῦ, ἐγκρατοῦς τῆς ἀσιατικῆς φιλολογίας.

Μόνος ὁ Θεὸς εἶνε ἀθάνατος

Ὁ ἤδη ἐν τῷ παραδείσῳ εὑρισκόμενος διάσημος Μαχμοὺτ Χουρσὶδ πασσᾶς ὑπῆρξε μεγιστὰν καὶ στρατάρχης, τὰς σωτηρίους δὲ τοῦ Θεοῦ ἐντολὰς ἀκολουθήσας ἐν τῷ βίῳ, ἐγένετο πιστός, εἰλικρινής, καθαρὸς τὴν πίστιν, δικαιοκρίτης. Ὀσμὰν τὴν μετριοφροσύνην, Ἀλῆς τὴν γενναιότητα κατὰ τὰς μάχας, ἐμπειροπόλεμος, τύπον καὶ ὑπογραμμὸν ἔχων ἐν παντὶ τὸν ὁμώνυμον αὐτῷ Ἀπόστολον.

Ὁ θάνατος αἰφνιδίως τὸν κατέλαβε, σκότος δ' ἐκάλυψε κατὰ τὸν θάνατόν του τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καθόσον τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὸ συνώνυμον αὐτῷ ἄστρον ἥλιος δὲν ἐρώτιζε τὴν γῆν.

Ἀνεδείχθη θεία συνάρσει, προήχθη στρατάρχης, ἐγένετο εἰς τοσοῦτον ἰσχυρός, ὥστε οἱ ἐχθροὶ πάντοτε νὰ κύπτωσι πρὸ τοῦ ξίφους καὶ τῶν διαταγῶν του.

Οὐδεμία ὅμως εὐτυχία εἶνε διαρκὴς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ — ἀπόδειξις ὁ τάφος οὗτος—ἀλλὰ μόνον ἡ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Κρίσεως ὑπὸ τοῦ Οἰκτίρμονος δρισθησομένη ἑκάστῳ. Οἱ ἐχέφρονες παραδειγματισθήτωσαν.

Ὁ Θεὸς εἶνε μόνον σοφός.

Οἱ ἀστέρες ἀπὸ τοῦ θανάτου του δὲν ἀνατέλλουν πλέον μεθ' ὅσης καὶ πρὶν λαμπρότητος τὴν νύκτα· κατέστησαν ἀμαυροί. Ὁ Χουρσὶδ ἀπέθανε, φεῦ! Πολεμισταί, ἐξέλιπεν ὁ Χουρσίδ. 1238 (ἤτοι 1822 καθ'ἡμᾶς.)

*

Ἡ πρό τινων ἡμερῶν ἐν ἡλικίᾳ 40 ἐτῶν ἀποθανοῦσα καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Στοκχόλμης Σοφία Κοβαλέσκη, συμπληρώσασα τὰς ἐγκυκλίους ἐν Μόσχᾳ σπουδάς της, ἐνεγράφη δεκαεπταέτις τῷ 1868 εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ἀϊδελβέργης, ὅπου ἐπὶ τριετίαν ἐσπούδασε τὰ μαθηματικὰ καὶ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Τῷ 1874 δοῦσα λαμπρὰς ἐξετάσεις ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῶν μαθηματικῶν τοῦ ἐν Γοτίγγῃ πανεπιστημίου. Ἐπανελθοῦσα εἰς τὴν πατρίδα της Στοκχόλμην διωρίσθη καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν τῷ αὐτόθι πανεπιστημίῳ, τὴν θέσιν δὲ ταύτην διετήρησε πάντοτε τιμῶσαν αὐτὴν ὅσον καὶ ἐτιμᾶτο ἐξ αὐτῆς Ἡ κυρία Κοβαλέβσκη διεκρίθη ἐν τῇ πατρίδι της καὶ ὡς συγγραφεύς.

Ἐπιθεώρησίς τις Πετρουπόλεως ἐδημοσίευσεν ὅλως προσφάτως τὰς «Ἀναμνήσεις τῆς παιδικῆς ἡλικίας» τῆς κ. Κοβαλέβσκη, ἐν αἷς καταφαίνονται σπουδαία ἰδιοφυΐα περιγραφῆς καὶ φαντασία ἔκπακτος. Ἡ κυρία Χοβέλσκυ, ρωσὶς μυθιστοριογράφος, ἐκπλαγεῖσα ἐκ τῶν διπλῶν τούτων προσόντων, ἠρώτησε δι' ἐπιστολὴν τὴν κ. Κοβαλέβσκη, τίνι τρόπῳ κατώρθου αὕτη νὰ εἶνε δεινὴ μαθηματικὸς καὶ ἔξοχος συγγραφεὺς ἅμα.

«Ἐννοῶ κάλλιστα, ἀπήντησεν ἡ κ. Κοβαλέβσκη, τὴν ἔκπληξιν ὑμῶν Πολλάκις τινὲς ἐκ τῶν ἀγνοούντων κατὰ βάθος τὰ μαθηματικά, συγχέουσι ταῦτα μετὰ τῆς ἀριθμητικῆς καὶ τὰ θεωροῦσιν ὡς ἐπιστήμην ξηρὰν καὶ τραχεῖαν. Τοὐναντίον δὲ τὰ μαθηματικὰ ἀπαιτοῦσι πολλὴν φαντασίαν εἰς ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων τοῦ αἰῶνος μαθηματικῶν ἀπεφήνατο εὐλόγως ὅτι εἶνε παντελῶς ἀδύνατον νὰ εἶνέ τις μαθηματικὸς δεινός, ἐὰν δὲν εἶνε συνάμα καὶ ὀλίγον ποιητής.»

Ο ΛΑΣΣΑΝΕΙΟΣ ΑΓΩΝ

Η ΠΡΥΤΑΝΕΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Ἐκτελοῦσα τὴν διαθήκην τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου Λασσάνη, ὅστις ἠθέλησε νὰ ἐνισχύσῃ τὸ Ἐθνικὸν θέατον, προκηρύσσει τὸν δεύτερον δραματικὸν ἀγῶνα. Ἐν τούτῳ θέλει βραβευθῇ μία κωμῳδία καὶ μία τραγῳδία.

Ὁ μὲν ποιητὴς τοῦ πρώτου εἴδους κατὰ τὴν βούλησιν τοῦ ἀγωνοθέτου πρέπει νὰ λάβῃ τὴν ὑπόθεσιν αὐτοῦ ἐκ τοῦ οἰκιακοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου, τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῆς ζώσης γενεᾶς τῆς Ἑλλάδος, ὁ δὲ ποιητὴς τῆς τραγῳδίας ἐκ τῆς χιλιετοῦς ἐποχῆς τῶν τεσσάρων αἰώνων τῆς Τουρκικῆς δουλείας.

Ἀμφότεροι οἱ διαγωνισμοὶ τελεσθήσονται ὑπὸ μιᾶς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπείας κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν Ὅροι δὲ τοῦ ἀγῶνος εἶνε οἱ ἑξῆς :

1) Τὰ δράματα ἔσονται δεκτὰ μέχρι τῆς 1 Ἰουνίου ἐνεστῶτος ἔτους.

2) Τὰ χειρόγραφα πρέπει νὰ εἶνε εὐανάγνωστα. Ταῦτα δὲ ἀποστέλλονται εἰς τὴν Πρυτανείαν ἀνωνύμως μετὰ συνημμένου δελτίου ἐσφραγισμένου, ὅπερ θέλει φέρει ἔνδοθεν μὲν τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ, ἔξωθεν δὲ ρῆσιν, ἥτις θέλει ἐπιγραφῆ καὶ ἐπὶ τοῦ δράματος.

3) Δὲν ἀναλαμβάνονται τὰ χειρόγραφα πρὸ τῆς κρίσεως, οὐδ' ἐπιστρέφονται μετ' αὐτήν, μηδ' αὐτοῦ τοῦ βραβευθέντος ἐξαιρουμένου, ἀλλὰ κατατίθενται ἐν τῷ ἀρχείῳ τοῦ Πανεπιστημίου.

4) Ἡ κρίσις τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπείας ἐκλεχθησομένης ὑπὸ τῆς Ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου ἀναγνωσθήσεται ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου καθ' ὁρισθησομένην ἡμέραν.

5) Ἑκατέρῳ τῶν νικησόντων ποιητῶν ἀπονεμηθήσεται χιλιόδραχμον γέρας.

Ἂν ἡ ἐπιτροπεία μηδὲν τῶν δραμάτων κρίνῃ ἄξιον βραβεύσεως, ὁ διαγωνισμὸς ἀναβληθήσεται ἐπὶ ἓν ἔτος κατὰ νέαν προκήρυξιν τῆς Πρυτανείας.

Ὁ Πρύτανις — Γ. Μιστριώτης

Ὁ γραμματεὺς — Κ.Η.Πολυγένης

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Α. Πάτρας. Στέλλονται μετὰ δελταρίου ἐπεξηγητικοῦ.—Β. Δ. Συμφερούπολιν. Ἐλήφθησαν διὰ τοῦ κ Γ. Β. Εὐχαριστοῦμεν. — Ἐμμ. Σ. Ναύπλιον. Στέλλεται. Μᾶς ἐλησμονήσατε ;— Χ Π· Βουκουρέστιον. Φύλλα ἐστάλησαν. Ἀναίει βεβαίως τὸ ταχυδρομεῖον. Τὰς συνδρομὰς δὲν δύνασθε νὰ ἐσωκλείσητε διὰ 3 τοκομεριδίων ; —Σ. Ε. Μασσαλίαν. Ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν.—Jamaïka. Μασσαλίαν. Καὶ πόσαι ἄλλαι ἀναμνήσεις ἐπίσης εὐάρεστοι!—Γ. Π. Λεόβαν. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν.—Κ. Μ. Ι. Κ/πολιν καὶ Εὐστ. Ἀδριανούπολιν. Ἀπεστάλησαν κατὰ τὴν γνωστὴν διεύθυνσιν εἰς ἅπαντας ἐξ ἀρχῆς.— Ἐκ. Πάσχετε ἀπὸ ataxie locomo πέντε. — Γάλω. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς παραχωρήσεις καὶ περιποιήσεις, τὰς δὲ τῆς τελευταίας ἡμέρας ἀμείβομεν διὰ μυρίων....

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Μικρὸς θησαυρὸς τῆς Ἑλλ. γλώσσης, ἢ τὸ ἐπίτομον Ἑλληνικὸν λεξικὸν μετ' εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Ἑλλ. γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν καὶ παραρτήματος κυρίων ὀνομάτων, ὑπὸ Α. Ν. Γιάνναρη. Τεύχη Ιθ'—Κβ' (Συνεπικρίνω—ὠδῆς.) Τέλος. Ἐκδότης Ἀνέστης Κωνσταντινίδης.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ «ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ»

ἀλλ' εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα καὶ μέγεθος καὶ ὑπὸ τὴν αὐτὴν Διεύθυνσιν.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
καὶ
Γ. ΓΚΟΥΜΑΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ
Ὁδὸς Πινακωτῶν 31

Προσεχῶς ἐκδίδονται
Κ. Δ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ
ΑΓΡΟΤΙΚΑ
Λαβόντα τὸν ἔπαινον
ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΟΝ
ΠΟΙΗΤΙΚΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ 1890
Τιμὴ δρ. 2.
Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑβδομάδος».

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Τμῆμα Πειραιῶς--Κορίνθου--Πατρῶν

	1	3	33*		2	4	32*
Πειραιεὺς ἀν.	6.25π	11.25	10.15	Πάτραι ἀν.	7.40π	11.45	—
Ἀθῆναι »	7.—	12.—	10.50	Αἴγιον »	9.24	1.03	—
Κόρινθος ἀφ.	10.—	2.54	2.10	Κόρινθος »	1.20μ	4.10	3.—μ
Αἴγιον »	1.57	5.55	—	Ἀθῆναι ἀφ.	4.30	7.10	6.22
Πάτραι »	3 35	7.15	—	Πειραιεὺς »	5.—	7.40	6.55

Τμῆμα Κορίνθου - Ναυπλίου - Μύλων

	μ.μ.	μ.μ.*		π.μ.	π.μ.*
Κόρινθος ἀν.	3.15	4.20	Ναύπλιον »	9.30	11.—
Ἄργος ἀφ.	5.28	6.33	Ἄργος »	10.10	11.40
Ναύπλιον »	6.05	7.10	Κόρινθος ἀφ.	12.25	1.55

* Δευτέραν Τετάρτην Παρασκευήν. * Τρίτην Πέμπτην Σάββατον.

Τμῆμα Πατρῶν - Πύργου

	π.μ.	μ.μ.	μ.μ.		π.μ.	μ.μ.	μ.μ.
Πάτραι ἀν.	7.20	4.15	2.—	Πύργος ἀν.	7.—	2.—	3.05
Ἀχαΐα ἀφ.	8.15	4.57	2.55	Γαστούνη »	8.24	3.12	4.40
Μανωλάς »	9.18	5.48	4 —	Λεχαινὰ ἀφ.	8.47	3.33	5.05
Λεχαινὰ »	9.47	6.15	4.40	»	8.50	3.35	6.40π.
Λεχαινὰ ἀν.	9.50	6.17	6·45π	Μανωλάς »	9.19	4.06	7.15
Γαστούνη »	10 20	6.46	7.22	Ἀχαΐα »	10.11	4.58	8.18
Πύργος »	11.40	8.05	8.50	Πάτραι ἀφ.	10.55	5.50	9.15

Τοπικαὶ ἀμαξοστοιχίαι καθ' ἑκάστην εἰς ὅλα τὰ τμήματα.

Γ. ΠΑΜΠΑΝΟΣ
Ὀδοντοϊατρὸς
Ὁδ. Πατησ. 9

REVUE
POLITIQUE ET LITTERAIRE
REVUE BLAUE
Paraissant le Samedi
Six mois 20 fr. Un an 35
PARIS
111. Bd. St Germain 111.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ